

**Stichting
Koninklijk Concertgebouworkest**

Jaarverslag 2017

dubois + co
REGISTERED ACCOUNTANTS

Amsterdam, - 5 APR. 2018

paraaf voor identificatie doeleinden;

Jaarverslag 2017

Bestuursverslag

1. Missie, visie en hoofddoelstelling	3
2. Kernactiviteiten	4
3. Organisatiestructuur	4
4. Interne organisatiestructuur	4
5. Governance	5
6. Overleg en zeggenschap	7
7. Maatschappelijk verantwoord ondernemen	7
8. Ontwikkelingen in het boekjaar	14
9. Voortgang ontwikkeling RCO House	18
10. Specifieke rapportagepunten subsidieverantwoording Gemeente Amsterdam	20
11. Financiële positie en vooruitzichten	22

Jaarrekening

1. Balans per 31 december 2017	26
2. Exploitatierkening	28
3. Kasstroomoverzicht	30
4. Algemene toelichting	31
5. Toelichting op de balans	35
6. Toelichting op de exploitatierkening	42
7. Kwantitatieve gegevens	51

Overige gegevens

1. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	52
2. Bestemming resultaat	56

Bijlagen

1. Specificaties bij de functionele exploitatierkening 2017	57
2. Overzicht fte's 2017	61
3. Begroting 2018	62
4. Overzicht concertuitvoeringen 2017	63
5. Overzicht Buitenlandse optredens 2017	69
6. Rapportage nevenfuncties Bestuur en Directie 2017	70

1. MISSIE, VISIE

Doelstelling

De Stichting heeft ten doel de bevordering van de Nederlandse muziekcultuur door middel van de instandhouding en ontwikkeling van het Koninklijk Concertgebouworkest en het geven van muziekuitsvoeringen door dit orkest, met alle aan dit doel dienstige wettelijke middelen.

Missie

Het Koninklijk Concertgebouworkest (RCO) geeft als symfonieorkest wereldwijd uitvoeringen van orkestmuziek op de belangrijkste podia, onder leiding van de beste dirigenten en op het allerhoogste niveau. Zijn activiteiten in Amsterdam vormen de basis voor zijn rol als Nederlands ambassadeur voor internationale excellentie. Het Concertgebouworkest biedt zijn publiek emotionele en intellectuele verrijking en verleidt tot betrokkenheid en actieve loyaliteit.

Visie

Het Koninklijk Concertgebouworkest wil het symfonieorkest met de grootste aantrekkingskracht voor muziekliefhebbers en professionals in binnen- en buitenland zijn. Het onderscheidt zich van andere ensembles door zijn eigen klank, stilistische flexibiliteit, een open mentaliteit, zijn rijke historie en de verbintenis met een unieke en wereldberoemde zaal.

Het orkest streeft naar het bereiken van een zo groot mogelijk publiek. Het wil dit doel realiseren door het vertolken van zowel symfonisch erfgoed als nieuw repertoire, door het ontwikkelen van innovatieve projecten en door samenwerkingsverbanden met diverse (media-) partners.

Het Koninklijk Concertgebouworkest wil midden in de maatschappij staan. Het streeft naar langdurige en respectvolle relaties met zijn omgeving. Geselecteerde hoogbegaafde jonge musici worden ondersteund en wordt een stimulerend perspectief op hun loopbaan geboden.

Als werkgever wil het orkest zijn werknemers een langdurig en enthousiasmerend arbeidsverband bieden. Het creëert een veilige omgeving waarbinnen het aangaan van (artistieke) uitdagingen centraal staat. De werknemers tonen zich betrokken bij het orkestcollectief en het publiek en streven naar een brede invulling van hun taakomschrijvingen. Het orkest streeft naar topkwaliteit in al zijn uitingen en procedures. Hierdoor kan het zich als leidend orkest op wereldniveau presenteren.

Profiel

Het Koninklijk Concertgebouworkest is een internationaal boegbeeld van de Nederlandse cultuur- en orkestensector. Het maakt als internationaal opererend top-symfonieorkest deel uit van onze samenleving en bepaalt een belangrijk deel van de landelijke uitgaansagenda voor symfonische muziek. Het orkest wil bereikbaar zijn voor alle muziekliefhebbers en verwelkomt eenieder die kennis wil nemen van zijn uitingen. Het orkest onderscheidt zich binnen Nederland vooral als het orkest:

- met een artistieke werking op wereldtopniveau
- waar de belangrijkste internationale dirigenten en solisten hun Nederlandse opwachting maken met meerdere uitvoeringen van hetzelfde programma
- dat internationaal het meest actief is
- dat het grootste publieksbereik heeft
- met de grootste media-uitstraling
- met sterkste financiële exploitatie

2. KERNACTIVITEITEN

Kernactiviteit is het geven van concertuitvoeringen van orkestrepertoire voor betalend publiek in binnen- en buitenland.

Het streven is om jaarlijks ongeveer 125 concertactiviteiten te realiseren, waarvan er circa tachtig in de standplaats Amsterdam plaatsvinden.

Als nauwverwante secundaire activiteiten kunnen hieraan nog worden toegevoegd:

- Activiteiten op het gebied van publieksinitiatie, educatie en talentontwikkeling
- Ontsluiting van de orkestactiviteiten via mediaproducties
- Uitvoeringen van kamermuziek door leden van het orkest

3. ORGANISATIESTRUCTUUR

De Stichting Koninklijk Concertgebouworkest is een onafhankelijke stichting, gevestigd op de Jacob Obrechtstraat 51 te Amsterdam en ingeschreven in de Kamer van Koophandel onder nummer 41199917.

4. INTERNE ORGANISATIESTRUCTUUR

Samenstelling Bestuur

Visie op samenstelling Bestuur

Uit de aard der activiteiten van de Stichting vormen bestuurlijke ervaring en affiniteit met de doelstellingen en activiteiten van de Stichting de belangrijkste kwaliteiten op basis waarvan de kandidaten voor benoeming en herbenoeming worden geselecteerd. Het Bestuur streeft ernaar om in geslacht, leeftijd en herkomst een evenwichtige afspiegeling te vormen van de Nederlandse samenleving.

Mutaties Bestuurssamenstelling 2016

In 2017 vonden de volgende mutaties plaats in het bestuur:

- De vacature welke is ontstaan met het aftreden van de heer Reibestein in 2014, waardoor de heer Pot doorschoof naar de voorzittersstoel, wordt per januari 2017 ingevuld door mevrouw Gehrels.
- Mevrouw Fresco is per ultimo 2017 afgetreden wegens het verstrijken van haar zittingstermijn, zij zal per januari 2018 worden opgevolgd door de heer Stutterheim.

Samenstelling Bestuur (per 05-01-2018, mutaties 2017 zijn per 7 december 2017 bijgewerkt in register KvK)

Naam	woonplaats	functie	aangetreden aftredend	
1 Wiet Pot	Londen	voorzitter	sep. 2011	2019*
2 Paul Schnabel	Zeist	penningmeester	sep. 2011	2019*
3 Frits Campagne	Huizen	lid	jun. 2016	2020
4 Carolien Gehrels	Amsterdam	lid	jan. 2017	2021
5 Ralph Hamers	Blaricum	lid	jan. 2017	2021
6 Martijn Snoep	Amsterdam	lid	jan. 2016	2020
7 Duncan Stutterheim	Amsterdam	lid	jan. 2018	2022
8 Dorothee van Vredenburg	Aerdenhout	lid	nov. 2016	2020
9 Bart Claessens	Hilversum	lid	jan. 2016	2020
10 Leonie Bot	Amsterdam	lid	jan. 2016	2020
11 Christian van Eggelen	Haarlem	lid	sep. 2016	2020

*niet-herbenoembaar

Samenstelling Directie (per 31-12-2017)

Jan Raes Algemeen Directeur (Statutair directeur)

De Algemeen Directeur wordt ter zijde gestaan door:

Joel Ethan Fried Artistiek directeur
David Bazen Zakelijk directeur

De titulatuur van beide Adjunct-directeuren is medio 2017 om taalkundige redenen aangepast in 'Directeur'. Er is daarbij geen verandering opgetreden in functie-inhoud, zeggenschap of honorering. De statutaire functie 'Directeur' berust uitsluitend bij de Algemeen Directeur.

Samenstelling staf

Binnen de staf zijn enkele wijzigingen opgetreden voortvloeiend uit vervanging van vertrekkende medewerkers. De formatie is ongewijzigd gebleven.

Samenstelling orkest

Er vonden in 2017 vijf proefspelen plaats voor vijf openstaande posities. Binnen het orkest vonden in 2017 de volgende mutaties plaats:

In dienst	Uit dienst
Joris van den Berg, cello	Carol Harte, contrabas
Tomohiro Ando, solo-pauken	Marinus Komst, solo-pauken
Santa Vižine, altviool	Harold Hirtz, altviool
	Vincent Peters, altviool

5. GOVERNANCE

Het Bestuur heeft in 2017 uitgebreid aandacht besteedt aan het Governance dossier door middel van een inventarisatie en analyse aan de hand van de 'Code Goed Bestuur'.

Hieruit kwamen de volgende acties voort.

- Het Bestuursmodel is binnen het bestuur besproken. Dit gaf geen aanleiding tot wijzigingen.
- Het Directiereglement is aangepast op de volgende punten:
 - Verduidelijken van positie statutaire directie
 - Verduidelijken positie en zeggenschap Artistiek Directeur en Zakelijk Directeur
 - Enkele technische zaken betreffende o.a. (frequentie van) bijeenkomsten en rapportages, de verhouding tot- en werkrelatie met de accountant;
 - Een verwijzing naar de frequentie waarbinnen ook het Directiereglement in het Bestuur tegen het licht moet worden gehouden.
- Op basis van de inventarisatie is geconstateerd dat een Regeling klokkenluiders-/ Vertrouwenspersoonregeling ontbrak. Deze regeling is opgesteld en geïmplementeerd.
- De website is aangepast zodat de juiste Governancegegevens kunnen worden getoond. Samenstelling bestuur, visie samenstelling bestuur, rooster van optredens, aanduiding vacante bestuursposities. Deze zijn geïmplementeerd. Jaarverslagen worden gepubliceerd via de site van de Federatie Cultuur.
- In de jaarverslagen zijn de pagina's met de gegevens inzake de bestuurders en de statutaire Directie uitgebreid en aangepast conform de aanbevelingen in de Code Goed Bestuur.

Het Stichtingsbestuur kwam in 2017 vier maal regulier bijeen. De agenda van deze bijeenkomsten bevat een aantal vaste onderdelen (artistiek, financieel, zakelijke organisatie en PR) dat naar inzicht van directie en Bestuur wordt uitgebreid met actuele zaken die aandacht behoeven.

In 2017 werd extra aandacht gegeven aan:

- Start samenwerking chef-dirigent Daniele Gatti
- Tourneeproject RCO *meets Europe (Side by Side)*
- Aanpassingen mediabeleid
- Doorontwikkeling beleid educatie- en talentontwikkeling
- Ontwikkelingen Development
- Aankoop en ontwikkeling RCO House
- Traject formuleren en vaststellen kernwaarden

Om het begrip voor de ambities en het functioneren van het orkest bij de bestuursleden te versterken streeft het bestuur ernaar om tijdens de bestuursvergaderingen regelmatig met een orkestlid te spreken over het orkest en het leven als musicus. In 2017 hebben drie musici zich op deze manier aan het bestuur gepresenteerd.

De verslagen van het Artistiek Beraad (zie hieronder) komen standaard aan de orde in de bijeenkomsten van het Stichtingsbestuur.

In 2017 vond één bijzondere bestuursvergadering plaats waar het Stichtingsbestuur tezamen met het Bestuur van de Stichting Donateurs Koninklijk Concertgebouworkest heeft besloten de statutair benodigde opdracht te verlenen aan Stichting Beheer Vastgoed Koninklijk Concertgebouworkest om een aannemingsovereenkomst aan te gaan ten behoeve van de renovatie en ontwikkeling van het Gabriël Metsustraat 16 gelegen RCO House. Zie hiervoor ook hoofdstuk 9 in dit bestuursverslag.

6. OVERLEG EN ZEGGENSCHAP:

Overleg Directie – Vereniging Het Concertgebouworchest

Tenminste eenmaal per kwartaal vindt er afstemmingsoverleg plaats tussen de Directie en het Verenigingsbestuur (VB) in de zogenaamde Contactbespreking waarin de dagelijkse gang van zaken met het voltallige VB wordt doorgenomen en belangrijke beleidswijzigingen en –plannen worden besproken. Op basis van de agenda worden verschillende managers gevraagd om bij dit overleg aan te schuiven.

In 2017 hebben drie contactbesprekingen plaatsgevonden.

Daarnaast is er zeer regelmatig overleg tussen de Voorzitter van het VB en de Algemeen Directeur en vindt op gezette tijden overleg plaats tussen VB afvaardigingen met de Zakelijk directeur en de manager P&O.

Overleg Directie – Artistieke Commissie

In het Artistiek Beraad vindt overleg plaats tussen Directie, Chef-dirigent en de Artistieke Commissie (een commissie van orkestleden). Het overleg heeft betrekking op het artistieke beleid, het artistiek functioneren van het orkest, de toekomstige programmering en de evaluatie van gerealiseerde producties.

Het Artistiek Beraad heeft in 2017 zes keer plaatsgevonden.

Formuleren en vaststellen Kernwaarden

In nauw overleg tussen Directie en Verenigingsbestuur heeft in 2016-2017 een reeks gesprekken en groepsessies plaatsgevonden waarin ruim de helft van alle werknemers in gesprek zijn gegaan inzake de kernwaarden behorend bij onze organisatie. De bevindingen van deze gesprekken zijn in een drietal sessie samengebracht tot een eerste conceptvastlegging van een viertal kernwaarden en zestien daarbij behorende gedragingen. Deze zijn besproken en als concept goedgekeurd in het bestuur. In het voorjaar van 2018 zullen deze in een nieuwe gespreksronde verder worden geconcretiseerd waarna de kernwaarden en gedragingen kunnen worden vastgesteld en toegepast. Dat zal ook het moment zijn waarop hier extern over kan worden gecommuniceerd. Naar verwachting zal bij de toepassing van de kernwaarden ook een ronde herdefiniëring van Missie en Visie worden belegd.

7. MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD ONDERNEMEN

Arbeidsvoorwaarden en personeelsvoorzieningenbeleid

Conform de afspraken die eind 2016 zijn gemaakt zijn de salarissen binnen de organisatie per januari 2017 geïndexeerd met een 2,3% stijging. Gezien de resultaten over 2017 en de verwachtingen voor 2018 is ultimo 2017 besloten om ook in 2018 een salarisaanpassing van 2,2% toe te passen.

Het orkest streeft ernaar om in de jaren 2017-2020 een reparatie uit te voeren ter correctie van de nullijn welke in de jaren die de jaren 2009-2016 door subsidiekortingen en niet-toereikende indexatie op de subsidies noodgedwongen moest worden toegepast.

Topinkomens

Het Koninklijk Concertgebouworkest is onderhevig aan de Wet Normering Bezoldiging Topfunctionarissen (WNT). De Stichting Koninklijk Concertgebouworkest geeft uiteraard conform de door de WNT gestelde kaders uitvoering aan de wet. Voor verdere details verwijzen wij naar pagina 46 van de jaarrekening.

Honoraria dirigenten en solisten

Dirigenten en solisten worden ingehuurd op basis van overeenkomsten van opdracht. Betaling geschiedt per gegeven concert (niet optreden = geen geld). De concertfee omvat de individuele voorbereiding op het concert alsmede de collectieve voorbereiding en uitvoering in samenwerking met het orkest. De ingehuurde artiest dient hierbij zelf zorg te dragen voor afdracht van de relevante sociale verzekeringen en belastingen etcetera in het land waarin hij of zij voor de belasting geregistreerd staat. Tevens draagt de artiest zelf uit zijn honorarium een percentage af aan de hem ondersteunende agent of persoonlijk assistent(en).

Ten aanzien van de chef-dirigent kan worden gemeld dat de taken die worden verricht in het kader van het chefschap niet separaat worden gehonoreerd. Ook de chef-dirigent wordt op genoemde basis 'concertfee' ingehuurd.

Het totaal betaalde bedrag aan honoraria voor alle dirigenten tezamen beliep in 2017 € 1.481.009. Met dit bedrag zijn alle repetities en alle concerten afgedekt (m.u.v. eventuele operavoorbereiding en opera-uitvoeringen); met 124 concertoptredens in 2017 komt dit neer op een gemiddeld honorarium van € 11.944 per gegeven concert.

Het totaal betaalde bedrag aan honoraria voor alle solisten tezamen beliep in 2017 € 837.350. Met dit bedrag zijn alle repetities en concerten m.u.v. eventuele operavoorbereiding en uitvoeringen afgedekt; met 124 concertoptredens in 2017 komt dit neer op een gemiddelde uitgave aan solisten à € 6.753 per gegeven concert (met aantekening dat niet in alle 124 concerten sprake was van een solist, dat in sommige programma's meerdere solisten optraden, en dat bij de prijsvorming van solistenhonoraria grote variaties kunnen optreden naar gelang de zwaarte of gewicht van de partij dan wel de internationale marktpositie van de betreffende solist). Naast genoemde honoraria worden reis- en logieskosten in de meeste gevallen separaat door het orkest vergoed (totaalbedrag 2017: € 155.157)

Werkgelegenheid – werkgeverschap - opdrachthegeverschap

Het Koninklijk Concertgebouworkest kiest er uit artistieke overtuiging voor om de orkestformatie ook voor de komende jaren op peil te houden en streeft daarbij naar een bezetting van 120 fte 'op het podium', en daarbij uitsluitend full time contracten aan te

bieden. Deeltijd is op artistieke gronden slechts beperkt mogelijk en kan per periode van drie seizoenen worden toegekend.

Ieder orkest heeft behoefte aan een flexibele schil rond de vaste krachten op het podium; voor het opvangen van ziekteverzuim, verloven en afwijkende orkestbezettingen zal altijd een beroep moeten worden gedaan op goede remplaçanten. Het orkest betoont zich ook voor deze flexwerkers graag een zo sociaal en goed mogelijke werkgever en past de *fair practice werkgeverschap* toe. De inzet van deze flexkrachten vindt dan ook plaats binnen de landelijke *cao remplaçanten*. Er wordt voor de inhuur van de flexibele schil musici geen gebruik gemaakt van zzp- of payrollconstructies.

Code Culturele Diversiteit

Het Koninklijk Concertgebouworkest rapporteert als volgt op de vier P's uit de code Culturele Diversiteit.

Programming - De programmering van het Koninklijk Concertgebouworkest wordt bepaald door het internationaal gewaardeerde corpus aan bestaande en nieuw te schrijven werken voor symfonieorkest. Waar mogelijk zal het orkest kwaliteitsvolle werken programmeren die bijdragen aan diversiteit.

Publiek - Wij constateren dat de repertoirekeuze bepalend is voor de uiteindelijke samenstelling van het publiek. Aangezien het orkest primair uitvoering geeft aan de Westerse symfonische canon, is het publiek vaak overeenkomstig samengesteld.

Personeel:

orkest - Proefspelen vinden volgens strikte procedures plaats en zijn gericht op blinde selectie van de gezochte allerhoogste kwaliteit.

Het orkest telde in 2017 op 117 leden 57 leden met een immigratie-achtergrond, waarvan 6 'niet-Westers'. Binnen het orkest is een gebalanceerde man-vrouw verhouding aanwijsbaar.

staf - Bij de samenstelling van staf, directie en bestuur gelden geschiktheid voor de functie en affiniteit met de doelstellingen en het uiteindelijke product van de Stichting als de belangrijkste kwaliteiten voor selectie. Werving geschiedt op basis van tevoren opgestelde functieprofielen.

De staf telde in 2017 op 53 leden 10 leden met een immigratie-achtergrond, waarvan 2 'niet-westers'. Binnen de staforganisatie is een oververtegenwoordiging van vrouwen aanwijsbaar.

Partners - Ten aanzien van de dirigenten, solisten en gastartiesten waarmee het orkest werkt, geldt hetzelfde als hetgeen bij de samenstelling van het orkest is opgemerkt: alleen de te leveren kwaliteit in het gevraagde repertoire telt. Ten aanzien van externe personen en organisaties waarmee de staforganisatie samenwerkt geldt dat geschiktheid voor de opdracht en affiniteit met het te leveren eindproduct bepalend zijn.

Mensenrechten – tournees en gastartiesten

Het Koninklijk Concertgebouworkest volgt de beleidslijnen van de Rijksoverheid waar het de optredens buiten de landsgrenzen betreft. In algemene zin kan worden gesteld dat het orkest optreedt in die landen waar Nederland op diplomatiek niveau wordt vertegenwoordigd. Voor de lijst van buitenlandse optredens die plaatsvonden in 2017 verwijzen wij naar bijlage 5.

Ten aanzien van de individuele gastartiesten waarmee het orkest samenwerkt, geldt de volgende beleidslijn:

Het RCO werkt samen met een scala aan dirigenten, solisten en componisten. Deze kunstenaars worden op hun artistieke kwaliteiten beoordeeld, niet op hun karaktereigenschappen, meningen of politieke voorkeuren.

Het RCO werkt niet samen met kunstenaars die door de Nederlandse overheid of de EU vermeld worden op een lijst van personen die onderworpen zijn aan sancties die hen de toegang tot Nederland of lidstaten van de EU ontzeggen.

Deze lijn is ook in 2017 gevolgd.

Milieuaspecten van de activiteiten.

Met uitzondering van de noodzakelijke (internationale) reisbewegingen die samenhangen met de optredens in binnen- en buitenland leiden de kernactiviteiten van de Stichting in beginsel niet tot aanwijsbare substantiële milieulast.

Een belangrijke factor hierin wordt gevormd door de inspanningen die Het Concertgebouw NV zich getroost in de vergroening van zijn activiteiten en die zijn gericht op zowel het reduceren van de energiebehoefte van het gebouw als ook op het reduceren van zijn ecologische footprint en afvalstromen.

De Stichting Koninklijk Concertgebouworkest is in 2015 begonnen met het vastleggen van de CO₂-belasting van de collectieve bewegingen. Dit is niet eenvoudig door de gemengde transportvormen en de zeer versplinterde maar wel aanwijsbare impact van verblijf in de verschillende hotels. Wij kunnen op dit vlak het volgende rapporteren:

2015 (35 concerten buitenland)
1078 ton CO₂ aan collectief personenvervoer via de lucht
Milieulast instrumentenvervoer is in 2015 niet berekend

2016 (29 concerten buitenland)
1247 ton CO₂ aan collectief personenvervoer via de lucht
27 ton CO₂ aan instrumentenvervoer over de weg
82 ton CO₂ aan instrumentenvervoer via de lucht

Totaal 2016: 1356 ton CO₂

2017 (29 concerten buitenland)
1520 ton CO₂ aan collectief personenvervoer via de lucht
19 ton CO₂ aan instrumentenvervoer over de weg
93 ton CO₂ aan instrumentenvervoer via de lucht

Totaal 2017: 1632 ton CO₂

De CO₂ last die voortvloeit uit de logies in hotels hebben wij tot heden niet kunnen berekenen.

Het orkest participeert vooralsnog niet in enig CO₂-compensatieprogramma.

Educatie: Talentontwikkeling jonge dirigenten

Voor het Koninklijk Concertgebouworkest is het vinden en aan zich verbinden van nieuw talent op het gebied van orkestdirectie een van de belangrijkste ontwikkelingsactiviteiten. De relatie tussen een dirigent en een orkest is immers gevoelig, en wordt vaak al aan het begin van een carrière bepaald. 'Gearriveerde dirigenten' zijn moeilijker over te halen een debuut te maken bij een orkest waarmee zij eerder nog geen relatie hebben opgebouwd.

Onder leiding van chef-dirigent Daniele Gatti werd in juni 2017 een masterclass orkestdirectie georganiseerd waaraan vier geselecteerde deelnemers aantraden. De masterclass werd live via facebook gestreamd en trok langs die weg vele tienduizenden kijkers.

De samenwerking met de landelijke Masteropleiding Orkestdirectie kon in 2017 worden gecontinueerd waardoor zeventien repetitiebezoeken door directiestudenten vanuit dit samenwerkingsverband konden worden aangeboden en begeleid.

In 2017 maakten zeven dirigenten hun debuut en twee dirigenten hun tweede opwachting bij het Koninklijk Concertgebouworkest.

Educatie: Talentontwikkeling: jonge musici

Orkestacademie

Een tweede belangrijke vorm van talentontwikkeling betreft het vinden van goede jonge musici om openvallende plaatsen in het orkest op te vullen. Het orkest signaleert al langere tijd een probleem in de aansluiting tussen de beroepsopleiding en de beroepspraktijk van orkestmusici. Conservatoriumstudenten hebben met het behalen van hun diploma vaak te weinig orkestervaring om de overstap naar een symfonieorkest soepel te kunnen maken. Daarom biedt het orkest sinds 2003 de leergang Academie van het Koninklijk Concertgebouworkest aan, waar beginnende beroepsmusici intensief worden gecoached op het vlak van orkestspel.

In de afgelopen vijf seizoenen kon het orkest de volgende aantallen academisten begeleiden:

- 2013-2014 6 academisten (op 7 posities, 1 kon niet worden ingevuld)
- 2014-2015 5 academisten (op 7 posities, 2 konden niet worden ingevuld)

- 2015-2016 7 academisten (op 7 posities)
- 2016-2017 7 academisten (op 7 posities)
- 2017-2018 8 academisten (op 8 posities)

Dankzij financiële bijdragen van de Stichting Donateurs kan het aantal beschikbare academieplaatsen in de jaren tot 2020 groeien tot 10 per seizoen.

In 2017 is de samenwerking met de Muziekkapel Koningin Elisabeth (België) afgerond met twee gemeenschappelijke kamermuziekconcerten met een pianiste van de Kapel en leden van de orkestacademie in Waterloo en Schiermonnikoog.

Daarnaast hebben de leden van de orkestacademie in 2017 nog diverse kamermuziekconcerten gegeven in Amsterdam (Bijlmerparktheater, Muziekgebouw aan 't IJ, Concertgebouw) en Amerongen. Ook hebben zij deelgenomen aan masterclasses van dirigenten Thomas Hengelbrock en Andrew Manze.

Samenwerking Sweelinck-academie

De in 2013 gestarte samenwerking met de Sweelinck Academie van het Conservatorium van Amsterdam is in 2016 voortgezet met 4 projecten waarbij leden van het RCO samen speelden met leerlingen van de Sweelinck Academie in een kamermuziekuitvoering.

Samenwerking Orkestklas Conservatorium van Amsterdam

Chef-dirigent Daniele Gatti werkte in juni 2017 – als eerste chef-dirigent van het Concertgebouworkest ooit - gedurende een dag intensief met het symfonieorkest van het Conservatorium van Amsterdam.

Samenwerking Zuid Afrika

Binnen het kader van de in maart 2013 gestarte samenwerking met het Orkest van Kwazulu Natal en het South African National Youth Orchestra zijn zes musici van het Koninklijk Concertgebouworkest bij twee gelegenheden afgereisd naar Zuid Afrika om daar masterclasses te geven.

Educatie: binnenschoolse educatie / initiatie / participatie

Het orkest werkt op het gebied van de binnenschoolse educatie nauw samen met Het Concertgebouw in de coördinatie en afstemming van zijn muziek-educatieve activiteiten ten behoeve van het Primair Onderwijs en Voortgezet Onderwijs. De relatie met de scholen is in handen van het Concertgebouw, inclusief het acquisitie- en evaluatietraject, voortvloeiend uit de specifieke eigenschappen van de Amsterdamse markt voor kunsteducatie.

Het Koninklijk Concertgebouworkest ontplooidde in 2017 de volgende activiteiten op het gebied van educatie en initiatie / participatie (onderstaande is exclusief de eerder genoemde activiteiten op het gebied van talentontwikkeling):

- *Educatie, ontwikkeling educatieve apps voor primair onderwijs*
 - In 2017 werd de vierde educatieve app voor het primair onderwijs gepresenteerd: Camille Saint-Saëns Carnaval der dieren in een uitvoering met Arthur en Lucas Jussen. Deze app – bestemd voor groep 1 en 2 in het primair onderwijs - is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met de Fiep Westendorpfoundation, die voor deze app tekeningen van Fiep Westendorp leverde.

Westendorp ter beschikking stelde. De tekeningen werden door middel van in-video animatie in app verwerkt.

- De vier apps *Carnaval der Dieren*, *Peter en de Wolf*, *Schilderijen van een tentoonstelling* en *Romeo en Julia* zijn inmiddels in gebruik bij 1376 basisscholen en 7 culturele steunpunten primair onderwijs. Hiermee worden jaarlijks circa 70.000 leerlingen bereikt.

- *Educatie, in samenwerking met Concertgebouw NV*
 - 49 repetitiebezoeken 'On Stage - Back Stage' (1414 leerlingen VO)
 - 5 Workshops scholieren (116 leerlingen VO)

- *Initiatie / participatie*
 - Twee programma's 'Familieconcert', elk twee keer uitgevoerd: *Muzikale Catwalk* o.l.v. Daniele Gatti in de Grote Zaal en *Koning Klimboom* in de Kleine Zaal.
 - Voortzetting 'Essentials', aangepast concertformat gericht op doelgroep 25-40 jaar (drie concerten in 2017)
 - Gratis toegankelijke lunchconcerten (acht openbare repetities)
 - Openbare repetities voor Vrienden (vier repetities openbaar voor leden van de Vriendenvereniging)
 - Entrée Late Night (i.s.m. Entrée bij de Horizonprogrammering, drie evenementen, en bij Essentials – eveneens drie evenementen)
 - Meet the Artists (zes ontmoetingen)
 - Inleidingen voorafgaand aan concerten (zes inleidingen)
 - Lezingen voorafgaand aan concerten Horizon serie (drie lezingen)
 - Arrangement Familieserie met 'kinderinleidingen' (drie concerten met inleiding)

- *Internationaal*
 - Twee masterclasses door leden van het Concertgebouworkest, gegeven in het buitenland (Luzern en Nagasaki).
 - Tien ontmoetingen *Side by side* met lokale jeugdorkesten binnen het kader van tournee project *RCO meets Europe*. Ieder jeugdorkest speelde na een gezamenlijke repetitie de ouverture van het tourneeconcert *side-by-side* met de leden van het Concertgebouworkest.
 - Zes RCO musici hebben masterclasses en orkest-coaching gegeven aan het National Youth Orchestra of South Africa.

Repertoire-ontwikkeling

De verbintenis met de drie huiscomponisten Michel van der Aa, Detlev Glanert en Richard Rijnvos heeft in 2017 geleid tot

- CD release Glanert - Requiem Jheronymus Bosch op RCO Live (opname wereldpremière 2016).

Alsmede tot de wereldpremière van:

- Rijnvos – *Amerique du Nord*

Daarnaast vonden de volgende wereldpremières plaats:

dubois + co
REGISTER ACCOUNTANTS

Amsterdam, 5 APR. 2018

paraaf voor identificatiedoeleinden:

- Ali-Zadeh – Nasimi-Passion
- Eötvös – MULTIVERSUM (wereldpremière Hamburg)
- MacMillan – Tromboneconcert
- Roukens – Boundless (Homage to L.B.)
- Tüür – Solastalgia
- Wigglesworth – Clocks from a Winter's Tale
- Zivkovic – The Mystical Sacrifice

Verder werden de volgende werken in Nederlandse première gebracht:

- Eötvös – MULTIVERSUM
- Kurtág - Petite musique solenelle
- Anders Hillborg – Bach Materia

Formatontwikkeling

Op het gebied van formatontwikkeling kunnen voor 2017 de volgende activiteiten worden genoemd:

- Succesvolle voortzetting concertserie Essentials, gericht op 25-40 jarigen met aangepaste aanvangstijd, presentatie en programmasamenstelling.
- AAA/Horizon: drie thematische festivals in samenwerking met Amsterdamse kunstinstellingen (interdisciplinair), inclusief formatontwikkelingen zoals in het concert geïntegreerde lezing, dansoptredens of bijzondere beeldprojecties)
- Familieconcerten *Muzikale catwalk* en *Koning Klimboom*
- Twee edities RCO Club Night in club *The Sugar Factory* (avontuurlijk geprogrammeerd kamermuziekprogramma op een afwijkende locatie met een traditie in niet-klassieke muziek) als onderdeel van de Artist in Residence programma's van respectievelijk Lisa Batiashvili (viool) en Eva Maria Westbroek (sopraan)
- Masterclass kamermuziek onder leiding van Artist in Residence Lisa Batiashvili
- Masterclass orkestdirectie onder leiding van Daniele Gatti
- Spatial beeldprojectie Peter Struyken als onderdeel Nederlandse première MULTIVERSUM van Peter Eötvös
- Diverse optredens in kamermuziekbezetting en masterclasses in binnen- en buitenland
- Randprogrammering *Entree Late Night*, gericht op publiek tot 35 jaar in samenwerking met jongerenvereniging Entree.

8. ONTWIKKELINGEN IN HET BOEKJAAR

Artistiek

Het is altijd lastig om artistieke hoogtepunten binnen een jaar te benoemen, zeker binnen een druk jaarschema zoals het Koninklijk Concertgebouworkest dat uitvoert. Voor 2017 beperken wij onze keuze hier tot de onderstaande selectie, maar tekenen daarbij aan dat het jaar véél meer memorabele momenten telde dan deze summiere opsomming rechtvaardigt. Het gehele programma-overzicht is in lijstvorm in dit jaarverslag opgenomen (zie bijlage 4).

2017 werd bovenal gekenmerkt door de start van de samenwerking met de zevende chef-dirigent van het Concertgebouworkest Daniele Gatti wiens eerste seizoen als chef startte in september 2016. Tot de meest bijzondere producties die wij in 2017 met hem realiseerden behoren ongetwijfeld de uitvoeringen van Stravinsky's *Le sacre du printemps*, het Berg Violconcert met Janine Jansen, de Masterclasses Orkestdirectie, de uitvoeringen van Mahler IV, Bruckner IX en Brahms IX en het Beethoven Violconcert met Frank Peter Zimmermann. Bij de Nationale Opera leidde Daniele Gatti het orkest in een onvergetelijke reeks uitvoeringen van Richard Strauss' *Salome* in regie van Ivo van Hove.

Daarnaast noemen wij hier alle optredens die plaatsvonden binnen het kader van de verschillende tournees, met als bijzondere hoogtepunten de afleveringen van het project *RCO meets Europe* waarin ook een *Side by Side* samen met een lokaal jeugdorkest plaatsvond.

Van de optredens met de verschillende gastdirigenten benoemen wij hier graag de uitvoeringen van Bruckner VII onder leiding van Bernard Haitink, het bijzondere Passieprogramma met twee wereldpremières onder leiding van Martyn Brabbins, Het Bernsteinproject *East-Side West-Side* onder leiding van Gustavo Gimeno, Alan Gilbert en John Wilson, de terugkeer van Jaap van Zweden met een zinderende uitvoering van Sjostakovitsj VIII.

Verder memoreren wij graag de wereldpremières van het Tromboneconcert van James MacMillan (opdrachtwerk onder leiding van Iván Fischer met RCO's Jörgen van Rijen als solist), *Solastalgia* van Erkki-Sven Tüür (opdrachtwerk onder leiding van Stephane Deneve met RCO's Vincent Cortvrint als piccolo solist) en Peter Eötvös *MULTIVERSUM* onder leiding van de componist waarmee het orkest bovendien nog een reeks van vier tourneeconcerten mocht maken. Onder de memorabele solistendebuten scharen wij graag het spectaculaire optreden van Bezhov Abduraimov in Rachmaninoffs Pianoconcert No 3 onder leiding van Valery Gergiev.

In 2017 ronden wij het Artist in Residence project met de Georgische violiste Lisa Batiashvili af, om het volgende te kunnen starten met de Nederlandse sopraan Eva Maria Westbroek. Het jaar werd afgesloten met een zeer fraaie uitvoering van Bachs *H-moll Messe* onder leiding van Philippe Herreweghe met zijn Collegium Vocale Gent.

Binnen de programmering neemt de serie AAA (sinds 2016-2017: *Horizon*) een bijzondere plaats in. In 2017 konden wij in samenwerking met verschillende Amsterdamse kunstinstellingen een reeks bijzondere en interdisciplinair geprogrammeerde evenementen realiseren.

De *Horizon*thema's betroffen in 2017:

- *Bernstein: East Side - West Side* in samenwerking met The John Adams Institute
- *British Intelligence* in samenwerking met Uitgeverij De Fontein
- *MULTIVERSUM* in samenwerking met de Universiteit van Amsterdam

Kamermuziek

Het Concertgebouworkest stimuleert zijn leden tot het spelen van kamermuziek omdat dit sterk de ontwikkeling van de klank- en speelcultuur versterkt. Het draagt ook bij aan de artistieke en sociale cohesie binnen de orkestgemeenschap.

De Coördinator Kamermuziek produceerde in 2017 78 kamermuzikale activiteiten (30 openbare en 48 besloten optredens) ten behoeve van:

- de eigen programmering van het orkest (AAA/Horizon en de bijbehorende Entrée Late Night): 8 optredens
- de serie Close-up voor Concertvrienden: 7 optredens
- Mecenaat en Buitenlandse Vriendenverenigingen: 21 optredens
- Sponsors en andere stakeholders: 16 optredens
- Asielzoekers in samenwerking met vluchtelingenwerk Nederland: 3 optredens
- Overig, bijvoorbeeld RCO Club Night, PR activiteiten etc: 23 optredens

Bovenstaande staat nog los van de vele kamermuzikale activiteiten die onze musici op eigen initiatief hebben gerealiseerd. Aangezien deze kamermuzikale activiteiten niet tot de kernactiviteiten van het orkest behoren, zijn deze niet opgenomen in het voorgeschreven prestatieoverzicht.

Publieksbereik

Het orkest genereerde (exclusief opera) in 2017 211.488 bezoeken, waarvan 142.280 in Amsterdam, 2.956 elders in Nederland en 66.252 bij de concerten in het buitenland. De gemiddelde zaalbezetting van de 80 reguliere concerten in Amsterdam (118.065 bezoeken) bedroeg 90% (gerelateerd aan de verkoopbare zaalcapaciteit).

De groep jong publiek in de leeftijdscategorie 18-35 jaar is in 2017 stabiel gebleven ten opzichte van vorig jaar, toen wij een sterke groei konden rapporteren. Met name de concertserie *Essentials* laat een stijgend aantal 'terugkerende bezoekers' uit deze leeftijdscategorie zien.

Bij een gemiddeld concert in eigen exploitatie in Amsterdam kan 26% van de geregistreerde kaartkopers worden gerubriceerd als 'nieuw' (langer dan drie jaar voorafgaand aan het evenement geen geregistreerde RCO-aankopen).

In 2017 nam het aantal verkochte kaarten voor onze Amsterdamse concerten aan klanten die in het buitenland woonachtig zijn wederom toe ten opzichte van vorig jaar (gemiddeld 9,4% tot gemiddeld 10,5% van de verkoopbare capaciteit).

De geografische spreiding van onze in Nederland woonachtige bezoekers is gelijk gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar (grootste cohort bezoekers - iets meer dan 42,8% - van de kaartkopers woont op een afstand van 10 km tot 50 km van het Concertgebouw (de vorig jaar gemelde 30% voor deze groep was een typefout)).

In 2017 heeft het Koninklijk Concertgebouworkest volgens het geldende vrijkaartenbeleid in 70 reguliere concerten in eigen exploitatie in Amsterdam 5.419 vrijkaarten uitgegeven, een gemiddelde van 77 per concert.

Marketing

In 2017 is de periodieke update van de SWOT-analyse uitgevoerd door het marketingteam. Daarnaast werden een aantal online klantonderzoeken verricht onder de bezoekers van de concertreeksen Essentials en Horizon. De bevindingen hiervan zijn aangewend voor de verdere verbetering van de programmering en verkoop van beide series.

Het in 2016 gestarte experiment met dynamic pricing heeft geleid tot structurele – en succesvolle – inzet van dit instrument gedurende heel 2017. Volgende stappen op dit terrein liggen eerst op het gebied van geautomatiseerde toepassing van deze wijze van prijsvorming.

In de tweede helft van 2017 heeft het marketingteam veel aandacht gegeven aan een aanpassing van de prijsstructuur van de abonnementenseries, zodat deze in het voorjaar van 2018 kan worden toegepast voor de abonnementenverkoop 2018-2019. Kern van deze aanpassing is het streven loyaliteit beter te belonen, hiervoor moesten met name de prijzen van de zogenaamde ‘halve series’ opwaarts worden bijgesteld en enkele zeer grote pakketten abonnementsconcerten iets goedkoper worden gemaakt.

De verschuiving van inzet van marketingmiddelen richting social media zette ook in 2017 door:

- Meer online middelen ingezet zoals SEA, retargeting, Facebook advertising
- Groei in online bestellingen (59,6% tov 49,6% de afgelopen drie jaar)
- Gestage groei op Facebook, sterke groei op YouTube
- De RCO Editions video content werd geïntegreerd in het nieuwe Videoplatform als vast onderdeel van de website
- Verbetering van het *Mijn RCO*-gedeelte in de website: eenvoudiger organisatie van favorieten (wordt met name gebruikt voor video's)

Publiciteit

In 2017 waren musici van het orkest wederom geregeld te gast in tv-programma's zoals Podium Witteman, De Tiende van Tijd, Tijd voor Max en op Radio 4, Klara (België) en BBC Radio 3 (Londen Proms). Verschillende ensembles van orkestmusici hebben de kwaliteit van het orkest kunnen laten horen aan een groot en divers publiek. AVROTROS filmde de Side by Side-concerten in Turijn en Londen (2016) en zond deze in het najaar van 2017 uit op het digitale themakanaal Cultura. In mei en juni was op NPO2 een nieuwe reeks te zien van het AVROTROS-programma *Ken uw klassieken* opgebouwd rond concertregistraties van het Concertgebouworkest.

In januari 2017 ging het Koninklijk Concertgebouworkest op tournee naar Azië, voor het eerst onder leiding van chef-dirigent Daniele Gatti. Een andere primeur was het concert in Singapore, waar het orkest nog nooit eerder had gespeeld. Er was veel media-aandacht; Gatti werd onder meer geïnterviewd door de grootste Engelstalige en Chinese kranten van Singapore.

Februari stond in het teken van de terugkeer van eredirigent Bernard Haitink bij het Concertgebouworkest. Na afloop van het concert op 16 februari werd Haitink tijdens een besloten receptie in aanwezigheid van het orkest door locoburgemeester van Amsterdam

Kajsa Ollongren bevorderd tot Commandeur in de Orde van de Nederlandse Leeuw. Dit nieuws werd de dag erop groot opgepakt door de media.

Chef-dirigent Daniele Gatti gooide in juni hoge ogen met de Conducting Masterclass in Het Concertgebouw en met de opera *Salome* bij De Nationale Opera. Deze evenementen leverden hem en het orkest veel persaandacht op en unaniem lovende kritieken in binnen- en buitenland. De driedaagse Conducting Masterclass werd met veel succes live op Facebook uitgezonden, wat warme reacties van over de hele wereld opleverde.

Het seizoen 2017-2018 begon sterk met de Festivaltournee, waarbij het orkest onder meer optrad in de Philharmonie te Berlijn. Dit concert vond plaats in het kader van RCO meets Europe en Side by Side, waarover Daniele Gatti werd geïnterviewd voor een groot artikel in de Frankfurter Allgemeine Zeitung. In november reisde het orkest (voor het eerst met Gatti) naar Zuid-Korea en Japan. Voorafgaand aan het eerste concert in Tokyo werd een persconferentie belegd. Jan Raes en Daniele Gatti beantwoordden vragen van de verzamelde Japanse pers. Het was bijzonder dat er ook vragen werden gesteld over RCO meets Europe en Side by Side, wat aangeeft dat deze projecten een impact hebben die ver buiten de continentale grenzen van Europa reikt. Tijdens deze persconferentie vond ook de presentatie plaats van de Japanse vertaling van het boek 'Toonaangevend' dat met deze vertaling aan zijn derde taalgebied toe is (Nederlands, Engels en Japans).

Mediaportefeuille

In 2017 werden de volgende mediaproducties gerealiseerd:

Radio

- 25 concertregistraties AVROTROS – NPO Radio 4
- 4 concertregistraties radio buitenland 'on tour'

Televisie

- 6 eigen Audiovisuele producties (concertregistraties) ten behoeve van diverse afnemers / co-producenten (o.a. Unitel-Classica, Mezzo, AVROTROS, RCO Editions)
 - AVROTROS zond drie van bovengenoemde zes producties uit op NPO2
 - Alle genoemde tv producties werden doorverkocht voor verspreiding over meer dan 40 landen per programma (Mezzo dan wel Unitel Classica plus incidentele programma-verkopen)
- 1 eigen driedaagse Audiovisuele productie 'Masterclass orkestdirectie' uitgezonden via Facebook en via de eigen website

CD-opnamen en -releases

- In 2016 werden zeventien werken opgenomen voor gebruik op het label RCO Live.
- In 2016 werden zeven cd/dvd producties uitgebracht op RCO Live. Hieronder ook het achtste deel van onze cd-reeks Horizon, waarin het orkest de inspanningen op het gebied van hedendaags repertoire vastlegt.

9. VOORTGANG ONTWIKKELING RCO HOUSE

Stichting Beheer Vastgoed Koninklijk Concertgebouworkest heeft in 2016 toestemming verkregen van de besturen van Orkest en Donateurs voor de aankoop en ontwikkeling van Gabriël Metsustraat 16 tot multifunctionele oefen- en kantoorruimtes van het Koninklijk Concertgebouworkest.

Het streven is om de aankoop en ontwikkeling van dit project à € 12,5 MIO voor 80% uit mecenaatsgelden te dekken (€ 10 MIO). De resterende 20% (€ 2,5 MIO) zal een financiering op zakelijke voorwaarden vanuit het eigen vermogen van het Orkest en het vermogen van Stichting Donateurs betreffen.

Binnen dit scenario zal de overgang naar het nieuwe pand voor het orkest een verlichting van de exploitatie inhouden. Bij een dekkingsgraad van 60% uit mecenaatsgelden (€ 7,5 MIO) is de overstap naar de nieuwe huisvesting voor het orkest budgetneutraal. Op het moment van schrijven is 70% van het gewenste optimale financieringsscenario gerealiseerd door middel van toezeggingen ter grootte van ruim € 8,7 MIO (116% van het scenario 'budgetneutraal').

Voor de realisatie van dit project is na een meervoudige onderhandse aanbestedingsprocedure op basis van de EMVI methodiek (Economisch Meest Voordelige Inschrijving) door Stichting Beheer Vastgoed op 30 juni 2017 een aannemingsovereenkomst aangegaan met Koninklijke Woudenberg Ameide.

De bouwwerkzaamheden zijn medio juli 2017 aangevangen. Ultimo 2017 was de ruwbouw van de nieuwe aanbouw gerealiseerd en waren de eerste werkzaamheden aan de installaties gestart. Eind maart 2018 zal het gebouw naar verwachting wind- en waterdicht zijn en kan worden aangevangen met de afbouw. Realisatie van de bouw loopt op schema. Ingebruikname is voorzien voor november 2018.

Het huurcontract voor het huidige kantoorpand aan de Jacob Obrechtstraat zal in Q1 2018 worden opgezegd zodat het pand leeg kan worden opgeleverd per 31 december 2018.

Binnen de ontwikkeling van het pand zullen in RCO House worden gerealiseerd:

- 6 studiekamers voor musici 'klein'
- 4 studiekamers voor musici 'groot'
- 1 ensembleruimte voor kamermuziek, educatie en ontvangsten
- 1 werkruimte voor eventuele fysieke of psychische begeleiding musici
- 1 werkruimte voor een eventuele cateraar
- 2 ontvangstruimten 'foyer'
- Toekomstbestendige kantoorruimte (69 werkplekken volgens systeem 'vaste werkplek')

Stichting Beheer is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam onder nummer 66182069 en zal eerst in voorjaar 2018 zijn eerste jaarverslag publiceren (verlengd boekjaar 2016-2017).

Het bestuur van de Stichting bestaat uit:

dubois + co
REGISTERACCOUNTANTS
Amsterdam, - 5 APR. 2018
paraaf voor identificeerdoeleinden:

Naam	woonplaats	functie	aangetreden aftredend	
Joop Janssen	Amsterdam	Voorzitter	2016	2019
Hans Swarts	Bilthoven	Secretaris	2016	2019
Erik Gerritsen	Amsterdam	Penningmeester	2016	2019

De bestuursposities betreffen alle een niet-bezoldigde functie.

10. SPECIFIEKE RAPPORTAGEPUNTEN SUBSIDIEVERANTWOORDING GEMEENTE AMSTERDAM

Toelichting op gerealiseerde activiteiten

Zie pagina 10 t/m 19 en bijlagen 4 en 5

Toelichting op de balans en op staat van baten en lasten

Zie pagina 35 t/m 50

Gerealiseerd percentage eigen inkomsten

Het percentage eigen inkomsten bedroeg in 2017 53,6% van de totale inkomsten (berekening volgens format Gemeente Amsterdam).

Toelichting op kwantitatieve prestatieafspraken

<u>Kernactiviteiten (incl. opera)</u>	gerealiseerd	meerjarenplanning
# nieuwe producties	49	46
# reguliere concerten in Amsterdam	91	88
# bezoeken in Amsterdam	145.706	130.000
# concerten rest van Nederland	3	2
 <u>Bijdrage Internationalisering (excl. opera)</u>	 gerealiseerd	 meerjarenplanning
# activiteiten in buitenland	30	40
# bezoeken buitenland	66.252	80.000
# activiteiten voor internationaal publiek in Amsterdam	83	70
# buitenlands bezoek in Amsterdam (abbonementhouders niet meegeteld)	10.606	4.620

De afwijking in aantallen concerten en bezoekers buitenland is te wijten aan het verplaatsen van een tournee naar Scandinavie/Balticum alsmede de verplaatsing van een USA-reis naar een volgend boekjaar.

<u>Bijdrage Educatie / Talentontwikkeling</u>	gerealiseerd	meerjarenplanning
# activiteiten schoolgebonden	49	50
# deelnemers	1414	1250
Talentontwikkeling kortdurend	116	60
Talentontwikkeling langdurend	8	12

Het lagere aantal deelnemers 'Talentontwikkeling langdurend' is te verklaren uit de – financieel gedreven - keuze om de akademie gefaseerd te laten groeien tot 10 deelnemers per seizoen in 2020. Bij het opstellen van het meerjarenplan was nog sprake van de mogelijkheid voor een snellere groei.

Toelichting samenstelling organisatie, directie en bestuur en Governance

Zie pagina 4 t/m 10

Toelichting op werkgeverschap en opdrachtgeverschap

Zie pagina 8

Toelichting op uitvoering Wet Normering Topinkomens

Zie pagina's 8 en 47-48

Toelichting op aantal verstrekte vrijkaarten

Zie pagina 16

Toelichting op kwalitatieve prestatieafspraken

- Cultureel ondernemerschap
 - Het Koninklijk Concertgebouworkest ziet cultureel ondernemerschap als een van de elementaire eigenschappen van de organisatie. Het streven naar een hoog aandeel eigen inkomsten, geleverd door een breed palet van inkomstenbronnen, een sterk draagvlak onder het publiek en stakeholders, de wens om artistiek, zakelijk en organisatorisch innoverend te zijn alsmede een strenge blik op het kostenniveau behoren tot de vaste uitgangspunten van de organisatie.
- Samenwerking binnen de sector / ketenverantwoordelijkheid
 - Samenwerking met Het Concertgebouw NV
 - Samenwerkingen binnen Horizon (zie pagina 15-16)
 - Samenwerking Nationale Opera & Ballet
 - Samenwerking Conservatorium van Amsterdam
 - Deelname aan overleg ACI (Amsterdamse Culturele Instellingen)
 - Lid van Vereniging van Nederlandse Orkesten / AWWN / Kunsten'92
- Verbreding publieksbereik, pluriformiteit van het aanbod, diversiteit
 - Verbreding Publieksbereik: zie pagina's 15-17
 - Pluriformiteit van het aanbod: zie pagina's 12-15 alsmede bijlage 4
 - Diversiteit: zie pagina 9 en 11-14
- Bijdrage aan Cultuureducatie en Talentontwikkeling
 - Educatie & Talentontwikkeling: zie pagina 10-13
- Bijdrage aan de ambitie om Amsterdam te positioneren als internationale cultuurstad van wereldklasse
 - Het Koninklijk Concertgebouworkest treedt zowel in Amsterdam als ver daarbuiten op als cultureel ambassadeur van de stad Amsterdam (zie bijlagen 4 en 5). Het orkest wordt internationaal gezien als een van 's werelds leidende orkesten en programmeert een breed palet aan symfonisch repertoire ('van Bach tot Van der Aa'). Het orkest is in staat om grote gastdirigenten en – solisten naar Amsterdam te halen, vaak voor meerdere uitvoeringen van

hetzelfde programma. De bezettingscijfers van de concerten zijn in binnen- en buitenland onverminderd hoog, en het orkest werkt actief aan de verdere verspreiding van zijn producties door middel van een innovatief mediabeleid.

- Samenwerking Amsterdam Marketing
- Het project RCO meets Europe zet het orkest – en daarmee ook Amsterdam – in de schijnwerpers als een grensoverschrijdende, internationaal geïntendeerde instelling.
- Het orkest biedt een internationaal aansprekend taalvrij aanbod in het Concertgebouw Amsterdam, waar het jaarlijks circa 10.500 buitenlandse bezoeken mee genereert.

11. FINANCIËLE RESULTATEN

Exploitatieresultaat 2017 versus begroting 2017

Het verslagjaar is afgesloten met een voordelig exploitatiesaldo van € 611.296 (begroot: € 164.133). Het saldo uit gewone bedrijfsuitoefening beliep € 485.757 (begroot: -/- € 59.867).

De verdelingen van de baten en lasten in boekjaar 2017 zijn als volgt (bedragen x € 1.000):

1. Eigen inkomsten binnenland	9.997	1. Personele kosten (Beheerslasten)	3.146
2. Concerten buitenland	4.601	2. Materiële lasten (Beheerslasten)	1.969
3. Financiële baten	129	3. Personele kosten (Activiteitenlasten)	12.398
4. Subsidies	13.372	4. Dirigenten/solisten/koren (Activiteitenlasten)	1.841
		5. Materiële lasten (Activiteitenlasten)	8.130
		6. Financiële lasten	4
Totaal	28.099	Totaal	27.488

Het over het verslagjaar behaalde voordelig exploitatieresultaat ad €611.296 is per saldo € 447.163 voordeliger uitgevallen dan het begrote resultaat ad € 164.133.

De specificatie van het verschil ten opzichte van de begroting luidt:

<u>bedragen x € 1000</u>	<u>gerealiseer</u>		<u>verschil</u> - = nadelig
	<u>d</u>	<u>begroting</u>	
1. Opbrengsten concerten en tournees	11.595	10.891	704
2. Overige opbrengsten	3.003	3.430	-427
3. Subsidies Min. OCW en Gem. A'dam, etc.	13.372	13.233	139
4. Personele kosten (Beheerslasten)	3.146	3.016	-130
5. Materiële lasten (Beheerslasten)	1.969	1.762	-207
6. Personele kosten (Activiteitenlasten)	14.239	14.726	487
7. Materiële lasten (Activiteitenlasten)	8.130	8.110	-20
8. Financiële baten en lasten	125	224	-99
	<u>611</u>	<u>164</u>	<u>447</u>

De betere exploitatie wordt met name verklaard door meer opbrengsten uit concerten in Nederland en het buitenland en hogere bijdragen van subsidiegevers.

De hogere personeelskosten in de beheerslasten worden met name veroorzaakt door inhuur van derden en kosten voor studie en coaching.

De materiële beheerslasten waren hoger vanwege de aanschaf van nieuwe computers en servers en vanwege een beloningsonderzoek en advisering over kernwaarden.

De lagere personeelskosten in de activiteitenlasten worden met name veroorzaakt door de vrijval van een pensioenvoorziening. Daarnaast werd minder uitgeven aan honoraria van dirigenten, solisten en koren, vanwege andere invulling van de programma's dan begroot. De materiële activiteitenlasten ontwikkelden zich conform de begroting.

De financiële baten en lasten waren lager dan begroot als gevolg van het liquideren van de effectenportefeuille na het opstellen van de begroting eind 2016. De gerealiseerde baten betreffen de rente over de verstrekte lening aan Stichting Beheer Vastgoed Koninklijk Concertgebouworkest.

Het voordelig resultaat is ten gunste gebracht van de algemene reserve en het bestemmingsfonds OCW.

Risico's en onzekerheden

In algemene zin is risicobeheersing ingebed in de organisatiestructuur, waarbij bestuur, de directie, VB en de Artistieke Commissie hun eigen rol spelen. Het doel van risicobeheersing is het preventief afdekken van bovenmatige risico's.

De stichting wordt in meer en mindere mate blootgesteld aan de volgende financiële risico's: liquiditeits-, valuta- en renterisico's. Deze risico's beoordelen wij periodiek waardoor tijdig maatregelen zijn en worden getroffen.

dubois + co
REGISTERED ACCOUNTANTS

Amsterdam, 15 APR. 2018

paraaf voor identificatiedoeleinden:

RCO heeft daarnaast de volgende risico's en onzekerheden ten aanzien van het behalen van de ondernemingsdoelstellingen geïdentificeerd:

- veranderende beleidsbeslissingen bij de subsidiënten inzake de hoogte van het te verstrekken subsidie en de lengte van de subsidieperiode. Bij het indienen van de subsidieaanvraag is de planning van het orkest meestal in een dusdanig stadium dat verplichtingen zijn aangegaan die strekken tot (soms voorbij) het einde van de aangevraagde (maar nog niet toegekende) subsidieperiode;
- gebeurtenissen die een catastrofaal effect kunnen hebben op de exploitatie van het orkest doordat het uitgaanspatroon van het publiek er voor langere tijd wordt beïnvloed ((dreiging van) terroristische aanslagen, (dreiging van) epidemieën);
- afhankelijkheid van de financiële situatie van het (zeer beperkt gesubsidieerde) Concertgebouw. De verwevenheid van het Concertgebouworkest met de zaal is dusdanig dat een gedwongen (tijdelijke) sluiting van het Concertgebouw of een drastische beperking van de huurmogelijkheden bij het Concertgebouw voortvloeiend uit een verslechterde exploitatie / onderhoud van het gebouw een groot effect op de activiteiten en exploitatie van het Concertgebouworkest kan hebben;
- inperking van het vliegverkeer voortvloeiend uit milieumaatregelen (of dekkend beprijzen van de CO₂ last daarvan) kan een gezonde tournee-exploitatie onmogelijk maken;
- de positie van het orkest als wervende werkgever wordt benadeeld door de (on)mogelijkheden om een internationaal passend salaris aan te bieden. Buitenlandse orkesten 'trekken' aan onze topmusici met salarissen die tot wel 300% hoger liggen; en
- de opschuivende pensioenleeftijd stelt het orkest voor grote uitdagingen waar dit het duurzame loopbaanperspectief voor musici betreft. Door de hoge specialisatiegraad die voor het vervullen van de baan vereist is, is bij- of omscholing richting een andere baan op passend niveau amper uitvoerbaar. Dit wordt nog verergerd door de 'week-op, week-afstructuur' van de inroostering (alsmede de vele gebroken diensten).

Financiële vooruitzichten

Een internationaal toporkest functioneert op basis van de excellente kwaliteit van de musici, de meest interessante gastartiesten, de best mogelijke voorbereiding en een superieure ondersteuning. Op deze kwaliteiten kan niet worden bezuinigd zonder de – ook door de subsidiënten - verlangde internationaal aansprekende positie en het daarbij behorende verdienmodel onderuit te halen.

Het Koninklijk Concertgebouworkest kijkt met zorg naar zijn financiële toekomst. Met een kostenvolume van circa € 28 MIO en een eigen inkomsten / subsidieratio die ruim boven de 100% beweegt (rekenbasis OCW), is alleen al het bijhouden van de jaarlijkse autonome kostenstijging van het orkest (ruim 2% per jaar) een enorme uitdaging.

Het orkest is er trots op dat de ontwikkeling van de eigen inkomsten pas heeft weten te houden met de autonome kostenontwikkeling van het orkest. Helaas kan dat niet worden gezegd van die andere belangrijke dekkingsbron: de subsidies. De 'wig' tussen de indexatie van de subsidies en de autonome kostenontwikkeling van het orkest beliep de afgelopen jaren een volle 2% per jaar. Gelukkig hebben beide subsidiënten medio 2016 aangegeven de komende jaren weer een iets ruimere indexatie te bieden. De aangekondigde percentages houden helaas nog steeds geen pas met de autonome kostenstijgingen waarmee het orkest zich geconfronteerd ziet. Zo werd bijvoorbeeld de indexatie op het loongebonden deel van de subsidies - dat in 2017 werd toegekend voor 2018 en verder - in een klap meer dan tenietgedaan door de stijging van de pensioenpremies die ultimo november door ABP werden gecommuniceerd.

Het orkest steekt per januari 2017 zijn nek uit door de sinds 2009 gehanteerde nullijn op de salarisontwikkeling te doorbreken met de intentie om in de komende vier jaren de sinds 2009 opgelopen salarisachterstand te compenseren. Verdere voortzetting van de nullijn zou leiden tot te grote arbeidsonrust binnen het orkest. Daarom is een eerste stap gezet met een salariscorrectie van 2,3% per 1 januari 2017 die per 1-1-2018 kon worden gevolgd met een tweede stap à 2,2%. De dekking van deze stap zal moeten worden verkregen uit de variabele inkomsten van het orkest (concertinkomsten, sponsoring, mecenaat); in onze ogen een risicovolle, maar noodzakelijke beslissing.

Wij constateren dat de huidige subsidiesystematiek tekort schiet voor een internationale topinstelling als de onze. De leidende norm voor eigen inkomsten bevat de perversiteit dat deze alleen rekening houdt met inkomsten en niet met kosten, hetgeen geen recht doet aan de wens en noodzaak om een sluitende exploitatie te voeren. De inkomsten-norm beperkt ook de mogelijkheden om dossiers zoals publieksonwikkeling, repertoireontwikkeling, educatie en talentontwikkeling de ruimte te bieden die zij verdienen, want dergelijke activiteiten concurreren met de 'full price' activiteiten waarmee het orkest zijn inkomstennorm realiseert.

Het is daarom tijd om - voor een select aantal instellingen - een nieuwe systematiek te ontwerpen, die enerzijds ondernemerschap stimuleert en anderzijds recht doet aan de specifieke mogelijkheden en beperkingen van internationaal opererende topkunstinstellingen en hun financieringsbehoeften.

Wij denken daarbij in de richting die eerder al bij de Rijksmusea met een erfgoedfunctie is toegepast, waarbij er een knip wordt gezet tussen toekomstbestendige en kwaliteitsvaste instandhouding van het instrument zelf ('het orkest') en het cultureel ondernemerschap dat kan plaatsvinden met dat instrument ('concertexploitatie').

Amsterdam, 15 maart 2018

J.D.J.

JAARREKENING 2017

1. BALANS PER 31 DECEMBER 2017 (na voorstel bestemming resultaat)

ACTIVA	31 december 2017		31 december 2016	
	€	€	€	€
Vaste activa				
I Immateriële vaste activa	118.257		135.026	
II Materiële vaste activa	376.282		124.428	
III Financiële vaste activa	5.171.233		5.046.233	
Totale vaste activa		5.665.772		5.305.687
Vlottende activa				
IV Voorraden	109.217		117.200	
V Vorderingen	2.670.110		2.539.222	
VII Liquide middelen	7.339.253		7.165.455	
Totale vlottende activa		10.118.580		9.821.877
TOTALE ACTIVA		15.784.352		15.127.564

dubois + co
REGISTERACCOUNTANTS

Amsterdam, - 5 APR. 2018

paraaf voor identificatiedoeleinden;

1. BALANS PER 31 DECEMBER 2017
(na voorstel bestemming resultaat)

PASSIVA	31 december 2017		31 december 2016	
	€	€	€	€
Eigen Vermogen				
I Stichtingskapitaal	18		18	
I Algemene reserve	6.806.638		6.352.241	
II Bestemmingsreserve	2.222.243		2.222.243	
III Bestemmingsfonds OCW 2013-2016	56.541		56.541	
III Bestemmingsfonds OCW	156.899		0	
Totaal Eigen Vermogen		9.242.339		8.631.044
Vorzieningen				
V Voorzieningen	337.856		602.704	
Totale voorzieningen		337.856		602.704
Langlopende schulden				
VI Langlopende schulden	1.062.752		941.944	
Totale langlopende schulden > 1 jaar		1.062.752		941.944
Kortlopende schulden				
VII Kortlopende schulden	5.141.404		4.951.873	
Totale kortlopende schulden < 1 jaar		5.141.404		4.951.873
TOTAAL PASSIVA		15.784.352		15.127.564

2. EXPLOITATIEREKENING

BATEN	rekening 2017 €	begroting 2017 €	rekening 2016 €
Eigen inkomsten			
1 Publieksinkomsten binnenland (2+3+4+5)	7.699.806	7.466.263	9.002.339
2 Recette	6.681.610	6.623.263	7.761.578
3 Uitkoop	312.000	311.000	530.250
4 Partage	0	0	0
5 Overige publieksinkomsten	706.197	532.000	710.511
6 Publieksinkomsten buitenland	4.601.163	3.957.095	3.732.299
7 Totale Publieksinkomsten (1+6)	12.300.969	11.423.358	12.734.639
8 Sponsorinkomsten	0	1.443.833	0
9 Vergoedingen coproductent			
10 Overige directe inkomsten			
11 Totaal overige directe inkomsten (8+9+10)	0	1.443.833	0
12 Totaal Directe inkomsten (7+11)	12.300.969	12.867.191	12.734.639
13 Indirecte inkomsten	0	0	0
14 Private middelen - particulieren incl. vriendenverenigingen	2.296.569	1.454.085	1.449.963
15 Private middelen - bedrijven	0	0	0
16 Private middelen - private fondsen	0	0	0
17 Private middelen - goede doelenloterijen	0	0	0
18 Totale bijdragen uit private middelen (14+15+16+17)	2.296.569	1.454.085	1.449.963
19 Totaal eigen inkomsten (12+13+18)	14.597.538	14.321.276	14.184.602
20 Baten in natura	0	0	0
Subsidies			
21 Totaal structureel OCW	7.212.158	7.073.000	6.822.113
22 Totaal structureel Provincie	0	0	0
23 Totaal structureel Gemeente	6.160.171	6.160.000	6.007.040
24 Totaal structureel publieke subsidie overig	0	0	0
25 Totaal structurele subsidies (21+22+23+24)	13.372.329	13.233.000	12.829.153
26 Incidentele publieke subsidies	0	0	264.759
27 Totaal subsidies (25+26)	13.372.329	13.233.000	13.093.912
TOTALE BATEN (19+20+27)	27.969.867	27.554.276	27.278.514

dubois + co
REGISTERED ACCOUNTANTS
Amsterdam, - 5 APR. 2018
paraaf voor identificatiedoeleinden:

LASTEN	rekening 2017		begroting 2017		rekening 2016	
	€		€		€	
1 Beheerlasten materieel	1.968.675		1.761.886		2.087.010	
2 Beheerlasten personeel	3.145.940		3.016.045		2.519.405	
3 Beheerlasten totaal (1+2)	5.114.615		4.777.931		4.606.415	
4 Activiteitenlasten materieel	8.130.295		8.110.200		7.906.074	
5 Activiteitenlasten personeel	14.239.200		14.726.012		14.837.008	
6 Activiteitenlasten totaal (4+5)	22.369.495		22.836.212		22.743.082	
TOTALE LASTEN (3+6)	27.484.110		27.614.143		27.349.498	
7 Saldo uit gewone bedrijfsvoering (totale baten - totale lasten)	485.757		-59.867		-70.983	
8 Saldo rentebaten / - lasten	125.539		224.000		303.458	
EXPLOITATIERESULTAAT (7+8)	611.296		164.133		232.475	

PERSONEEL EN VRIJWILLIGERS	rekening 2017		begroting 2017		rekening 2016	
	€	fte	€	fte	€	fte
<i>Specificatie personeelslasten</i>						
1 Waarvan vast contract	12.323.140	147,3	13.367.397	162,0	11.292.051	142,6
2 Waarvan tijdelijk contract	924.080	15,2	0	0,0	1.004.621	15,9
3 Waarvan inhuur	266.308	16,5	202.000	13,7	422.817	17,8
4 Personeelslasten totaal (1+2+3)	13.513.528	179,0	13.569.397	175,7	12.719.489	176,3
<i>Vrijwilligers</i>						
5 Vrijwilligers: fte		0		0		0
6 Vrijwilligers: personen		0		0		0

dubois + co
REGISTER ACCOUNTANTS

Amsterdam 15 APR. 2018

paraaf voor identificatiedoelinden:

3. KASSTROOMOVERZICHT

(in duizenden euro's)

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
1. Kasstroom uit operationele activiteiten		
Exploitatieresultaat		
Exploitatiesaldo	611	232
	<u>611</u>	<u>232</u>
Bij:		
Mutatie voorzieningen	-265	-2
Afschrijving (im)materiële vaste activa	148	101
Bruto kasstroom uit operationele activiteiten	<u>494</u>	<u>332</u>
Mutatie vorderingen	-131	-851
Mutatie voorraden	8	8
Mutatie langlopende schulden	121	-119
Mutatie kortlopende schulden	190	-741
Mutatie effecten	0	7.118
Netto kasstroom uit operationele activiteiten	<u>682</u>	<u>5.746</u>
2. Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Des-/investerings in (im)materiële vaste activa	-383	-184
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-/- <u>-383</u> -/-	<u>-184</u>
3. Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Des-/investerings in financiële vaste activa	-125	-5.046
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-/- <u>-125</u> -/-	<u>-5.046</u>
Mutatie liquide middelen 1/-/2 -/- 3	174	516
Liquide middelen einde boekjaar	7.339	7.165
Liquide middelen begin boekjaar	-/- 7.165 -/-	6.649
Mutatie liquide middelen	<u>174</u>	<u>516</u>

4. ALGEMENE TOELICHTING

Algemeen

De Stichting Koninklijk Concertgebouworkest (Concertgebouworkest) is gevestigd op de Jacob Obrechtstraat 51 te Amsterdam.

Aard der activiteiten

Het heeft ten doel de bevordering van de Nederlandse muziekcultuur door het instandhouden van het Koninklijk Concertgebouworkest en het doen geven van muziekuitvoeringen door dit orkest.

Stelselwijzigingen

In 2017 hebben zich geen stelselwijzigingen voorgedaan.

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend aangemerkt. Tevens worden rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen aangemerkt als verbonden partij.

Verbonden partijen van het Concertgebouworkest zijn Stichting Donateurs Koninklijk Concertgebouworkest, Stichting Financiering Koninklijk Concertgebouworkest, Stichting Remplaçanten van het Koninklijk Concertgebouworkest en Stichting Beheer Vastgoed Koninklijk Concertgebouworkest.

De resultaten van deze verbonden partijen zijn niet geconsolideerd in de jaarcijfers van het Concertgebouworkest.

Schattingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met RJ 64o, Organisaties-zonder-winststreven, vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen (uitgangspunten) zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenduidige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden jaarlijks beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

Toelichting op het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Kasstromen in vreemde valuta zijn omgerekend tegen de koers op de transactiedatum. Rentebaten en -lasten en inkomsten uit beleggingen zijn meegenomen in het exploitatieresultaat.

Grondslagen voor de waardering van de activa en passiva

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 boek 2 BW, de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving 64o, die uitgegeven zijn door de Raad voor de Jaarverslaggeving, en het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2017-2020. Voor zover niet anders is vermeld zijn de activa en passiva opgenomen tegen de nominale waarde.

Juridische herstructurering

Per 1 januari 2017 heeft een juridische fusie plaatsgevonden tussen Stichting Donateurs Koninklijk Concertgebouworkest en Stichting Financiering Koninklijk Concertgebouworkest. Als gevolg hiervan is Stichting Financiering Koninklijk Concertgebouworkest opgehouden te bestaan. De sponsorgelden, die voorheen ontvangen werden van die stichting, komen nu toe aan de Stichting Donateurs en worden na aftrek van wervings- en personeelskosten doorgeschonken aan het orkest.

dubois + co
REGISTER ACCOUNTANTS

Amsterdam,

15 APR. 2018

paraaf voor identiteitsdoeleinden:

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van de waardering en resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar, tenzij anders vermeld.

De cijfers van 2016 zijn als gevolg van de fusie aangepast voor vergelijkingsdoeleinden. Als gevolg hiervan zijn zowel de baten en lasten €431.732 lager dan volgens de vastgestelde jaarrekening 2016.

Vreemde valuta

De jaarrekening is opgesteld in euro's. Dit is zowel de functionele als de presentatievaluta.

Transacties in vreemde valuta gedurende de verslagperiode zijn in de jaarrekening verwerkt tegen de koers op transactiedatum.

Activa

Vaste activa

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs onder aftrek van afschrijvingen. Er wordt rekening gehouden met bijzondere waardeverminderingen; dit is het geval als de boekwaarde van het actief hoger is dan de realiseerbare waarde ervan.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs minus afschrijvingen. De afschrijvingen geschieden lineair over de geschatte economische levensduur van het actief. Tevens wordt rekening gehouden met eventuele bijzondere waardeverminderingen.

Financiële vaste activa

De onder de financiële vaste activa opgenomen vorderingen omvatten verstrekte leningen. Deze vorderingen worden initieel gewaardeerd tegen de reële waarde. Vervolgens worden deze leningen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Bijzondere waardeverminderingen worden in mindering gebracht op de geamortiseerde kostprijs en direct verantwoord in de exploitatierekening.

Vlottende activa

Voorraad CD/DVD

De aanwezige voorraad wordt gewaardeerd tegen kostprijs. Deze prijs bestaat uit productiekosten (kosten van replicatie). De opbrengstwaarde van de voorraad wordt bepaald met inachtneming van incurante voorraden.

Vorderingen

Alle vorderingen worden opgenomen tegen reële waarde.

Liquide middelen

De liquide middelen betreffen kasmiddelen en direct opeisbare saldi bij bankinstellingen. Beide worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

dubois + co
REGISTERACCOUNTANTS
Amsterdam, 5 APR. 2018
paraf voor identificatiedoeleinden:

Passiva

Eigen vermogen

Het eigen vermogen van de stichting is ingedeeld in reserves en fondsen.

Algemene reserve

Dit betreft het deel van het eigen vermogen waar geen specifieke besteding aan is gegeven door het bestuur of door derden.

Bestemmingsreserve

Dit betreft het deel van het eigen vermogen dat het bestuur heeft afgezonderd voor speciale doeleinden.

Bestemmingsfonds

Dit deel is het bedrag dat door derden aan een specifieke besteding is gegeven.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen.

Hierbij wordt rekening gehouden met de contante waarde.

Langlopende schulden

Langlopende schulden hebben allemaal een resterende looptijd langer dan een jaar en worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden hebben allemaal een resterende looptijd korter dan een jaar. De reële waarde van de kortlopende schulden benadert de boekwaarde vanwege het kortlopende karakter ervan.

Grondslagen van de leasecontracten

Operationele leasing

Bij het Concertgebouworkest bestaan leasecontracten waarbij een groot deel van de voor- en nadelen die aan het eigendom verbonden zijn niet bij het Concertgebouworkest ligt. Deze leasecontracten worden verantwoord als operationele leasing. Verplichtingen uit hoofde van operationele leasing worden, rekening houdend met ontvangen vergoedingen van de lessor, op lineaire basis verwerkt in de winst- en verliesrekening over de looptijd van het contract.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Algemeen

Het exploitatiesaldo wordt bepaald door het verschil tussen het totaal der baten en het totaal der lasten. De baten worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd en de lasten worden verantwoord zodra deze voorzienbaar zijn. Baten die worden ontvangen in de vorm van zaken of diensten worden gewaardeerd tegen de reële waarde, voor zover deze bepaalbaar is.

Baten waarvoor een bijzondere bestemming is aangewezen worden in de staat van baten en lasten verwerkt. Indien de baten in het verslagjaar niet volledig zijn besteed, worden de nog niet bestede gelden opgenomen in de bestemmingsreserve, danwel het bestemmingsfonds. Een onttrekking aan bestemmingsreserve of bestemmingsfonds wordt als besteding (last) verwerkt in de staat van baten en lasten.

Baten

Opbrengsten en bijdragen

Opbrengsten en bijdragen worden verantwoord in het jaar waarop deze betrekking hebben. De omzet is na aftrek van kortingen en na aftrek van af te dragen omzetbelasting.

Subsidies

Exploitatiesubsidies worden als bate verantwoord in de exploitatierekening in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen en het Concertgebouworkest de condities voor ontvangst kan aantonen.

Lasten

De lasten worden bepaald op historische kostenbasis en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Personeelsbeloningen

Periodiek betaalbare beloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan de werknemers.

Pensioenen

De pensioenregeling van de medewerkers is ondergebracht bij het bedrijfstakpensioenfonds Stichting Pensioenfonds ABP. De aan de pensioenuitvoerder te betalen premie wordt als last in de winst- en verliesrekening verantwoord en, voor zover de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie nog niet is voldaan, als verplichting op de balans opgenomen. Stichting Koninklijk Concertgebouworkest heeft geen verplichting tot het doen van aanvullende bijdragen in het geval van een tekort bij het bedrijfstakpensioenfonds, anders dan het voldoen van toekomstig hogere premiebijdragen. Om deze reden worden de op een periode betrekking hebbende premiebijdragen in die periode ten laste van het resultaat gebracht.

Afschrijvingen

Over de aangekochte activa wordt vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte economische levensduur van het actief.

Rentebaten en inkomsten uit beleggingen

Dividendbetalingen worden verantwoord zodra het Concertgebouworkest de gelden ontvangt. Bij de verwerking van deze kosten wordt rekening gehouden met transactiekosten.

dubois + co
REGISTERED ACCOUNTANTS
Amsterdam, 15 APR. 2018
paraaf voor identificatiedoeleinden:

5. TOELICHTING OP DE BALANS

Vaste activa

Immateriële vaste activa

De post immateriële vaste activa betreft geactiveerde software (CRM pakket en website) en wordt in 3 jaar afgeschreven.

Mutatieoverzicht immateriële vaste activa:

	Totaal
	€
Historische aanschafwaarden	184.705
Cumulatieve afschrijvingen	49.679
Stand per 31-12-2016	135.026
Mutaties verslagjaar:	
Investerings	44.800
Desinvesteringen	0
Afschrijving desinvesteringen	0
Afschrijvingen	61.568
Saldo mutaties 2017	-16.768
Historische aanschafwaarden	229.505
Cumulatieve afschrijvingen	111.248
Stand per 31-12-2017	118.257
Afschrijvingpercentages	33,3 %

Materiële vaste activa

De aanwezige activa betreffen automatiseringsapparatuur, inventaris en de geactiveerde verbouwingkosten van het kantoorpand aan de Jacob Obrechtstraat. Er is geen sprake van bijzondere waardevermindering. Wel worden de verbouwingkosten versneld afgeschreven met het oog op de oplevering van het nieuwe kantoorpand eind 2018.

Mutatieoverzicht materiële vaste activa

	Inventaris & inrichting			Totaal
	Automatiserings apparatuur en software	Kantoor- meubilair & ov. inventaris	Verbouwing	
	€	€	€	
Historische aanschafwaarden	155.298	146.121	565.196	866.615
Cumulatieve afschrijvingen	148.348	118.877	474.961	742.186
Stand per 31-12-2016	6.950	27.244	90.235	124.428
Mutaties verslagjaar:				
Investerings	338.001	0	0	338.001
Desinvesteringen	-148.348	0	0	-148.348
Afschrijving desinvesteringen	148.348	0	0	148.348
Afschrijvingen	39.868	5.659	40.621	86.148
Saldo mutaties 2017	298.133	-5.659	-40.621	251.853
Historische aanschafwaarden	344.951	146.121	565.196	1.056.268
Cumulatieve afschrijvingen	39.868	124.536	515.582	679.987
Stand per 31-12-2017	305.083	21.585	49.614	376.282
Afschrijvingpercentages	33,3 %	10 %	10 %	

dubois+co
REGISTERACCOUNTANTS

Amsterdam, 5 APR. 2018

paraaf voor identificatie doeleinden:

Financiële vaste activa

De lening uitgegeven gelden betreft een 2,5% lening aan Stichting Beheer Vastgoed Koninklijk Concertgebouworkest. De rente wordt bijgeschreven en zal tegelijk met de hoofdsom worden afgewikkeld. Het verloop van de financiële vaste activa is als volgt:

	2017	2016
	€	€
Stand per 1 januari	5.046.233	0
Uitgegeven gelden	0	5.000.000
Bijgeschreven rente	125.000	46.233
Stand per 31 december	5.171.233	5.046.233

Als zekerheid voor de terugbetaling van deze lening heeft de Stichting Koninklijk Concertgebouworkest op de datum van levering van het gebouw een eerste recht van hypotheek en een eerste pandrecht op de vorderingen van de Stichting Beheer Vastgoed Koninklijk Concertgebouworkest.

Indien de lening opeisbaar is geworden doch niet wordt afgelost, kan de Stichting Koninklijk Concertgebouworkest van de Stichting Beheer Vastgoed Koninklijk Concertgebouworkest verkoop van het gebouw eisen om met de verkoopopbrengst de lening en rente af te betalen. Het verschil tussen een lagere verkoopopbrengst en de vordering zal worden kwijtgescholden.

Vlottende activa

Voorraad DVD / CD

De voorraad van de uitgebrachte CD/DVD's is gewaardeerd tegen kostprijs (replicatiekosten).

	31-12-2017	31-12-2016
	€	€
aanwezige voorraad per ultimo boekjaar	109.217	117.200
hiervan incourant	0	0
Stand per 31 december	109.217	117.200

Vorderingen

	31-12-2017	31-12-2016
Debiteuren	302.317	408.577
Gelieerde rechtspersonen	976.231	99.732
Belastingen en premies sociale verzekeringen	308.145	156.591
Overige vorderingen	613.847	1.178.202
Overlopende activa	469.570	696.120
	2.670.110	2.539.222

Gelieerde rechtspersonen

Dit bedrag betreft de te verrekenen rekening-courantsaldi met Stichting Beheer Vastgoed Koninklijk Concertgebouworkest (€ 86.086) en Stichting Donateurs Koninklijk Concertgebouworkest (€ 890.146).

Belastingen en premies sociale verzekeringen

Deze post betreft met name de te vorderen omzetbelasting over oktober t/m december 2017 (€ 243.385).

Deze vordering is begin 2018 ontvangen. Het restant betreft terug te vorderen in het buitenland betaalde bronbelasting.

dubois + co
REGISTERACCOUNTANTS

Amsterdam, - 5 APR. 2018

paraaf voor identificatie doeleinden:

Overige vorderingen

Dit betreft:	31-12-2017	31-12-2016
	€	€
voortuitbetaalde bedragen tournees 2018 en nog te ontvangen over 2017	298.697	552.083
nog te ontvangen rente	1.862	6.995
nog te ontvangen afrekeningen van concerten en mediaproducties	82.190	278.714
renteloze voorschotten personeel o.a. voor aankoop muziekinstrumenten	94.121	141.999
nog te ontvangen afrekeningen RCO-live	14.360	42.391
diverse vorderingen	122.617	156.020
	<u>613.847</u>	<u>1.178.202</u>

De renteloze voorschotten bestaan uit leningen ter financiering van de aankoop van een te bespelen instrument, voorschotten bij indiensttreding en een vordering op de algemeen directeur van € 919. Aflossingen op de leningen geschieden overeenkomstig de bepalingen in de individuele contracten. Per 31 december 2017 staan er 8 contracten uit. De looptijd is gemiddeld 2 jaar en varieert tussen 1 en 6 jaar.

Overlopende activa

Overlopende activa van € 469.570 betreffen voortuitbetaalde kosten, die voornamelijk betrekking hebben op het optierecht voor het Concertgebouw t/m seizoenen 2018-20 (€ 256.987), aan orkestleden betaalde mediavergoeding (€ 97.506), verzekeringspremies (€ 30.334) en in opdracht gegeven maar nog niet geleverde compositiewerken (€ 25.000).

Liquide middelen

De totale waarde van de liquide middelen op 31 december 2017 bedraagt € 7.339.253. Hiervan is € 14.471 kasgeld. Het restant betreft banktegoeden. Alle tegoeden zijn direct opeisbaar.

Eigen vermogen

Stichtingskapitaal

Het verloop van deze post is als volgt:

	2017	2016
	€	€
Stand 1 januari	18	18
Toevoeging/ Onttrekking bestemming resultaat	0	0
Stand 31 december	<u>18</u>	<u>18</u>

Algemene reserve

Het verloop van deze post is als volgt:

	2017	2016
	€	€
Stand 1 januari	6.352.241	6.176.307
Toevoeging / Onttrekking bestemming resultaat	454.397	175.934
Stand 31 december	6.806.638	6.352.241

Bestemmingsreserve

Deze bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van het risico dat het Koninklijk Concertgebouworkest als zogenaamde B3-instelling draagt, ter zake van werkloosheidsuitkeringen.

Werkloosheidsregeling

De Stichting draagt, krachtens haar zogenaamde B3-status, zelf het risico van zowel de wettelijke als de bovenwettelijke werkloosheidsuitkeringen.

Deze bestemmingsreserve is in het verleden gevormd voor dit specifieke risico. Hierbij heeft als basis gediend het destijds ingeschatte risico voor deze regeling in geval van opheffing van het orkest.

Gegeven dit risico, wordt deze bestemmingsreserve vooralsnog gecontinueerd.

Het verloop van deze post is als volgt:

	2017	2016
	€	€
Stand 1 januari	2.222.243	2.222.243
Onttrekking / Dotatie lopend boekjaar	0	0
Stand 31 december	2.222.243	2.222.243

Bestemmingsfonds OCW 2013-2016

Het saldo van het bestemmingsfonds 2013-2016 dient te worden aangewend voor de kernactiviteiten waarvoor de vierjaarlijkse subsidie 2017-2020 is verleend. Aan dit bestemmingsfonds mag ook worden onttrokken bij een positief exploitatiesaldo. Mocht er aan het eind van de periode 2017-2020 een positief saldo resteren, dient dat toegevoegd te worden aan de reguliere bestemmingsfonds OCW.

	2017	2016
	€	€
Stand 1 januari	56.541	0
Onttrekking lopend boekjaar naar Algemene reserve	0	0
Dotatie lopend boekjaar	0	56.541
Stand 31 december	56.541	56.541

Bestemmingsfonds OCW

Op grond van het "handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen" van het ministerie van OCW dient van een voordelig exploitatiesaldo een proportioneel deel te worden beschouwd als OCW-subsidie die nog niet is besteed aan de doeleinden waarvoor de subsidie is verstrekt. Dit deel dient in de balans te worden opgenomen als "bestemmingsfonds OCW".

	2017	2016
	€	€
Stand 1 januari	0	0
Onttrekking lopend boekjaar naar Algemene reserve	0	0
Dotatie lopend boekjaar	156.899	0
Stand 31 december	156.899	0

dubois + co
REGISTERACCOUNTANTS
Amsterdam, 5 APR. 2018
paraaf voor identificatiedoeleinden:

Vorzieningen

Dit betreft:	31-12-2017	31-12-2016
	€	€
Jubileumuitkeringen	242.692	238.814
Toekenning WW-uitkering	95.164	95.164
Pensioenvoorziening	0	268.726
	<u>337.856</u>	<u>602.704</u>

Jubileumuitkeringen

De voorziening jubileumuitkeringen geeft de waarde weer van de toekomstige verwachte jubileumaanspraken. De verplichting is contant gemaakt tegen 4% (2016: 4%), een blijfkans van 94% en een pensioenleeftijd van 67 jaar.

	2017	2016
	€	€
Stand 1 januari	238.814	256.841
Onttrekking lopend boekjaar	-22.792	-22.593
Dotatie per ultimo	26.669	4.566
Contante waarde per einde boekjaar	<u>242.692</u>	<u>238.814</u>

Toekenning WW-uitkering

Dit betreft de verplichting aan het UWV, ingaande per 1 augustus 2013, van één oud-functionaris. Wegens ziekte is de uitkering gestaakt.

	2017	2016
	€	€
Stand 1 januari	95.164	95.164
Onttrekking lopend boekjaar	0	0
Dotatie per ultimo	0	0
Contante waarde per einde boekjaar	<u>95.164</u>	<u>95.164</u>

Pensioenvoorziening

De aanspraken op de pensioenregeling van de Nederlandse Orkeststichting (thans Concertgebouworkest) zijn toe te kennen aan dienstjaren vóór 28 december 1956. Deze regeling wordt uitgevoerd door de Gemeente Amsterdam. De Gemeente Amsterdam heeft in 2017 de voorziening en de kosten van de regeling geheel overgenomen.

	2017	2016
	€	€
Stand 1 januari	268.726	252.312
Onttrekking lopend boekjaar	0	0
Dotatie / (vrijval) per ultimo	-268.726	16.414
Contante waarde per einde boekjaar	<u>0</u>	<u>268.726</u>

Langlopende schulden

Regeling additionele inkomsten

Dit betreft het langlopende deel van de regeling additionele inkomsten. Voor toelichting wordt verwezen naar de toelichting onder de kortlopende schulden.

Kortlopende schulden

Dit betreft:	31-12-2017	31-12-2016
	€	€
Crediteuren	773.759	868.973
Gelieerde rechtspersonen	73.180	105.311
Belastingen en premies sociale verzekeringen	792.298	828.178
Regeling additionele inkomsten	531.376	470.972
Overige schulden	1.000.256	1.032.456
Overlopende passiva	1.970.535	1.645.983
	<u>5.141.404</u>	<u>4.951.873</u>

Crediteuren

De post crediteuren bevat een schuld aan personeelsleden ter grootte van € 55.173. Dit bedrag heeft betrekking op kostendeclaraties.

Gelieerde rechtspersonen

Dit bedrag betreft het te verrekenen rekening-courantsaldo met de Stichting Remplaçants van het Koninklijk Concertgebouworkest (€ 73.180).

Belastingen en premies sociale verzekeringen

Deze post betreft voornamelijk de loonheffing over december 2017 van € 797.395. Dit bedrag is voldaan in januari 2018.

Regeling additionele inkomsten (voorheen: Nog te betalen overwerkvergoedingen)

Jaarlijks wordt 60% van het voordelige saldo uit concerten in het buitenland toegevoegd aan de post nog te betalen overwerkvergoedingen. Jaarlijks wordt in de vorm van een éénmalige uitkering op basis van het aantal per orkestlid verrichte diensten een betaling gedaan ter compensatie van overschrijdingen van het overeengekomen aantal orkestdiensten en overige afwijkingen ten opzichte van de werkafspraken met de musici, voorzover hiervoor gelden beschikbaar zijn uit het voordelige saldo uit tourneeconcerten. Jaarlijks is 1/3 van het saldo beschikbaar voor uitkering.

Dit is het saldo van de per 31 december 2017 resterende verplichting van overwerkvergoedingen conform de in 1997 gemaakte afspraak met musici. Het verloop van deze post is als volgt:

	2017	2016
	€	€
Stand 1 januari	1.412.915	1.617.495
Dotatie	652.105	351.605
Onttrekking	-470.892	-556.185
Stand 31 december	<u>1.594.128</u>	<u>1.412.915</u>

Verdeling balans (pag. 27) naar kortlopende- en langlopende schulden:

Hiervan heeft 1/3 gedeelte betrekking op een periode korter dan 1 jaar	531.376	470.972
Het resterende 2/3 gedeelte betreft een periode langer dan 1 jaar	1.062.752	941.944
	<u>1.594.128</u>	<u>1.412.915</u>

dubois + co
REGISTERED ACCOUNTANTS
Amsterdam, 15 APR. 2018
paraaf voor identiteitsdoeleinden:

Overige schulden

	31-12-2017	31-12-2016
Het betreft hier:	€	€
nog te betalen (netto) salarissen / honoraria	8.307	17.401
nog te betalen vakantietoeslag	275.757	269.306
nog te betalen vakantiedagen	80.838	80.503
nog te betalen concertafrekeningen	0	0
diverse nog te betalen posten	635.354	665.247
	<u>1.000.256</u>	<u>1.032.456</u>

Diverse nog te betalen posten bevat een bedrag van € 36.701 dat nog afgedragen moet worden in het kader van een netto-pensioenregeling van de algemeen directeur met betrekking tot de periode 2015-2017. Tevens bevat deze post een reservering van € 207.000 voor de verwachte salariskosten van langdurig zieke werknemers die waarschijnlijk niet meer zullen terugkeren in het arbeidsproces (2016: 247.000). Tot slot is €139.000 opgenomen voor aan het personeel te betalen gratificaties (2016: nihil).

Overlopende passiva

Dit betreft voornamelijk vooruitontvangen abonnementsgelden ad € 1.973.328 met betrekking tot de periode januari tot en met juni 2018.

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Subsidieering

Door het ministerie van OCW is middels een brief d.d. 7 september 2017 voor de periode 2017 tot en met 2020 een totaalsubsidie van € 28.848.632 (loonpeildatum 2017) beschikbaar gesteld. Hiervan zal € 7.212.158 ontvangen worden in 2018.

Eveneens is door de gemeente Amsterdam subsidie toegezegd voor de periode van 2017 tot en met 2020. Per jaar worden voor de subsidieverlening afzonderlijke beschikkingen afgegeven. Voor het jaar 2018 is middels een schrijven d.d. 19 december 2017 een subsidie toegezegd van € 6.246.462.

Naast de verplichtingen die zijn opgenomen in de Regeling op het specifiek cultuurbeleid, is aan deze subsidies nog een aantal specifieke verplichtingen verbonden, de zogenaamde prestatie-eisen.

Verplichtingen uit hoofde van operationele leasecontracten

In mei 2017 is op operationele-lease basis een auto in gebruik genomen. Het contract loopt tot juni 2021. Een operationeel leasecontract voor zes kopiëerapparaten loopt tot en met december 2019.

Ultimo 2017 zijn deze verplichtingen als volgt te specificeren:

Te betalen	Auto	Kopieerapparaten
Binnen één jaar	€ 12.351	32.610
Tussen één en vijf jaar	29.848	24.457
Meer dan vijf jaar	0	0

Cedurende het verslagjaar zijn in de winst-en-verliesrekening verwerkt:

	Auto	Kopieerapparaten
Lease-betalingen	€ 13.727	32.380

Overige rechten en financiële verplichtingen

De Stichting heeft tot en met het seizoen 2023/2024 een optierecht op de huur van de grote zaal van het Concertgebouw. De laatst betaalde vergoeding, voor seizoen 19/20, bedraagt € 97.506. De vergoeding wordt ieder jaar herzien op basis van het prijsindexcijfer voor de gezinsconsumptie.

Het kantoorpand van de Stichting is gehuurd. De huurprijs bedraagt € 257.000 per jaar (2017). Ingaande 1 januari 2016 wordt het huurcontract met vijf aansluitende perioden van telkens een jaar voortgezet. De opzegtermijn bedraagt negen maanden. De huurprijs wordt vanaf 2013 jaarlijks herzien op basis van het prijsindexcijfer voor de gezinsconsumptie. Voor 2018 wordt de huurprijs € 261.000 (incl. servicekosten).

Voorts heeft de Stichting de gebruikelijke engagementen met dirigenten en solisten voor volgende jaren.

dubois + co
REGISTERACCOUNTANTS

Amsterdam, 5 APR. 2018

paraaf voor identiteitsdoeleinden:

6. TOELICHTING OP DE EXPLOITATIEREKENING

Algemeen

In het verslagjaar is een voordelig saldo gerealiseerd ten bedrage van € 611.296.

De totale baten en lasten bedragen € 28.099.397 respectievelijk € 27.488.101. In onderstaand overzicht is een specificatie weergegeven van het gerealiseerde en begrote exploitatiesaldo.

	realisatie 2017 €	budget 2017 €	realisatie-/ budget €	realisatie 2016 €
Concerten in Nederland	6.681.610	6.623.263	58.347	7.761.578
Uitkoopconcerten in Nederland	312.000	311.000	1.000	530.250
Concerten buitenland	4.601.163	3.957.095	644.068	3.732.299
Sponsorbijdragen	0	1.443.833	-1.443.833	0
Overige opbrengsten (mecenaat, media)	3.002.765	1.986.085	1.016.680	2.160.474
Totaal eigen inkomsten concerten	14.597.538	14.321.276	276.262	14.184.602
Financiële baten	129.530	260.000	-130.470	339.547
Totaal eigen inkomsten	14.727.068	14.581.276	145.792	14.524.149
Subsidies	13.372.329	13.233.000	139.329	13.093.912
Som der baten	28.099.397	27.814.276	285.121	27.618.061
Beheerslasten	5.114.615	4.777.931	336.685	4.606.415
Activiteitenlasten	22.369.495	22.836.212	-466.718	22.743.082
Financiële lasten	3.991	36.000	-32.009	36.089
Som der lasten	27.488.101	27.650.143	-162.042	27.385.586
Saldo uit gewone bedrijfsvoering	611.296	164.133	447.163	232.475
Buitengewone lasten	0	0	0	0
Exploitatieresultaat	611.296	164.133	447.163	232.475

Van de exploitatielasten wordt 53,6% (begroot 52,7%) gedekt door eigen inkomsten (incl. sponsorgelden). De ratio eigen inkomsten (incl. financiële baten) / subsidie bedraagt: 110,1%.

Baten

Algemeen

De opbrengsten bestaan uit entreegelden en uitkoopsommen voor gegeven concerten, aan derden in rekening gebrachte bedragen voor medewerking aan radio-, TV- en CD-opnamen (netto), ontvangen sponsorbijdragen, opbrengsten buitenlandse reizen, alsmede alle overige baten.

Opbrengsten concerten en buitenlandse tournees

Opbrengst concerten

De opbrengst van de concerten is € 6.681.610. Dit is € 58.347 meer dan was begroot.

De hogere netto recettes komen voornamelijk voort uit de hogere opbrengsten uit de verkoop van losse entreebewijzen bij abonnementsconcerten.

Het aantal bezoekers per concert in de standplaats (1.612) was in 2017 gemiddeld lager dan 2016 (1.703). Deze daling wordt met name verklaard door relatief slechte bezetting bij Horizon, de moderne Passie en twee familieconcerten in de kleine in plaats van in de grote zaal.

De gemiddelde opbrengst per abonnementsconcert in 2017 bedroeg daarentegen € 107.103 tegenover € 101.695 in 2016.

Het aantal abonnements- en uitkoopconcerten is ten opzichte van het vorig boekjaar binnen en buiten de standplaats met 10 respectievelijk 2 concerten afgenomen. Het aantal specifieke concerten (inclusief gratis toegankelijke lunchconcerten) is ten opzichte van vorig boekjaar met 4 afgenomen. Het Concertgebouworkest begeleidde in 2017 een grote opera productie (Salome) van 8 voorstellingen (2016: 9).

Een gedetailleerde analyse van de verschillen tussen de begrote en werkelijke opbrengst concerten is opgenomen op pagina 57.

Concerten in het buitenland

Het aantal tourneeconcerten in 2017 bedroeg 30 stuks. Dit is 1 concert meer ten opzichte van 2016 (29).

De gemiddelde opbrengst per tourneeconcert, exclusief tourneesponsoring, bedroeg € 153.000 (2016: € 129.000).

Overige inkomsten

De overige opbrengsten bestaan uit radio- en TV-bijdragen, opbrengsten uit RCO live, bijdragen van de Stichting Donateurs Koninklijk Concertgebouworkest en diverse opbrengsten.

Radio- en TV bijdragen, RCO live en overige opbrengsten.

De opbrengst van de radio- en tv-bijdragen luidt als volgt:

	realisatie 2017 €	begroting 2017 €	realisatie 2016 €
Radiobijdragen			
Baten	186.964	125.000	138.065
TV-bijdragen			
Baten	245.857	175.000	233.076
RCO-live / CD-opnamen			
Omzet RCO-live	230.856	220.000	237.280
RCO-Universe	4.067	5.000	7.579
Totaal Radio- en TV-bijdragen	667.744	525.000	616.000
Overige opbrengsten			
Bijdrage St. Donateurs, diverse projecten	2.296.569	1.454.085	1.449.963
Diversen	38.453	7.000	94.511
	3.002.765	1.986.085	2.160.474

De specifieke kosten (dirigenten en solisten) voor radio en tv worden verantwoord in de activiteitenlasten onder de rubrieken 8.1 Artistieke Leiding (dirigenten) en 8.2 Uitvoerend Personeel (orkest).

De productiekosten RCO-live worden verantwoord in de activiteitenlasten, rubriek 9.3 Specifieke Publiciteit.

Vanwege de fusie worden de sponsorgelden vanaf 2017 na aftrek van wervings- en personeelskosten aan het orkest geschonken door de St. Donateurs. De begroting voorzag hier nog niet in. Daarnaast schenkt de St. Donateurs vanaf 2017 de salariskosten van de afdeling Development.

Bijdragen

Subsidiering

De Stichting wordt gesubsidieerd door de Gemeente Amsterdam en het Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschappen (OCW). Door het Ministerie en de gemeente worden voor de periode van vier jaren (2017 t/m 2020) subsidies beschikbaar gesteld.

Het begeleiden van opera-uitvoeringen geschiedt op aanwijzing van het Ministerie om niet.

	realisatie 2017 €	begroting 2017 €	verschil €
Subsidie Ministerie van OCW	7.212.158	7.073.000	139.158
Subsidie Gemeente Amsterdam	6.160.171	6.160.000	171
	<u>13.372.329</u>	<u>13.233.000</u>	<u>139.329</u> per saldo voordelig

De begroting 2017 is gebaseerd op het loonpeil per 31 december 2016 inclusief een voorlopig accres 2017. De definitieve bijstelling van het subsidiebedrag in gevolge de arbeidsvoorwaardenontwikkeling 2017 was per saldo € 139.329 hoger dan het voorlopige accres.

Lasten

De lasten worden onderverdeeld in beheerslasten en activiteitenlasten. Deze zijn vervolgens verdeeld in personeelslasten en materiële lasten.

Beheerslasten

Personeelslasten

	realisatie 2017 €	begroting 2017 €	verschil €
personele lasten	2.896.041	2.862.324	33.717
overige personeelskosten	249.899	153.720	96.178
	<u>3.145.940</u>	<u>3.016.045</u>	<u>129.895</u> per saldo nadelig

De kosten voor vast personeel zijn begroot op basis van het loonniveau per ultimo 2016, verhoogd met een indexatie. De werkelijke kosten wijken met name af door gestegen pensioenpremies. Tevens is er een verschil in het werkelijk aantal Fte's ten opzichte van de begroting (zie overzicht Fte's in bijlage 2). De overige personeelskosten waren hoger dan begroot vanwege hogere gratificaties voor het personeel en studiekosten. Bezoldiging van bestuurders is bij het Concertgebouworkest niet van toepassing. De bestuurders ontvangen geen vergoeding.

Materiële lasten

De lagere/hogere uitgaven betreffen:

	realisatie 2017 €	begroting 2017 €	verschil €
huisvesting	358.121	361.091	-2.970
kantoorkosten	770.123	629.000	141.123
publiciteitskosten	728.381	695.795	32.586
afschrijvingskosten	112.050	76.000	36.050
	<u>1.968.675</u>	<u>1.761.886</u>	<u>206.789</u> per saldo nadelig

dubois + co
REGISTERACCOUNTANTS
Amsterdam, 5 APR. 2018
paraaf voor identificatiedoeleinden;

De overschrijding van de kantoorkosten (€ 126.123) wordt voornamelijk veroorzaakt door externe kosten in verband met een onderzoek naar de kernwaarden en arbeidsvoorwaarden van het orkest, alsmede hogere automatiseringskosten vanwege vervanging van apparatuur.

De overschrijding van de publiciteitskosten van € 29.486 worden met name veroorzaakt door het project RCO meets Europe en de RCO Opening Night.

De afschrijvingen zijn onder te verdelen in 4 soorten: immateriële activa, inventaris, automatisering en verbouwing. Vanwege de nieuwe apparatuur zijn de afschrijvingen hoger dan begroot.

Activiteitenlasten

Personeelslasten

De lagere/hogere uitgaven betreffen:

	realisatie	begroting	verschil
	2017	2017	
	€	€	€
artistieke leiding	1.152.543	1.264.944	-112.401
uitvoerend personeel: orkest en solisten	10.966.805	11.621.415	-654.610
personeel voorbereiding	877.433	766.435	110.998
ondersteunend personeel	344.965	331.953	13.012
overige personeelskosten	897.454	741.265	156.189
	<u>14.239.200</u>	<u>14.726.012</u>	<u>-486.813</u> per saldo voordelig

Net als bij de beheerslasten geldt dat de kosten voor vast personeel zijn begroot op basis van het loonniveau per ultimo 2016, verhoogd met een indexatie.

De onderschrijding van de post artistieke leiding wordt grotendeels veroorzaakt door minder uitgaven voor (gast)dirigenten dan begroot, veelal vanwege vervanging wegens ziekte (€ 112.401).

Voor uitvoerend en voorbereidend personeel werd minder uitgegeven vanwege iets andere formatie dan begroot en gewijzigd programma waardoor minder solisten benodigd waren. De pensioenlasten waren hoger dan begroot.

De kosten voor personeel voorbereiding kwamen boven de begroting vanwege enkele compositieopdrachten die niet begroot waren (o.a. Moderne Passie, Requiem Jheroen Bosch en Koningsnacht).

De overige personeelskosten waren hoger dan begroot vanwege hogere gratificaties voor het personeel en een reservering voor de verwachte salariskosten van een langdurig zieke werknemer die waarschijnlijk niet meer zal terugkeren in het arbeidsproces.

Materiële lasten

De lagere/hogere uitgaven betreffen:

	realisatie	begroting	verschil
	2017	2017	
	€	€	€
materieel voorbereiding	431.315	365.972	65.343
materieel uitvoering	2.361.713	2.462.913	-101.200
specifieke publiciteitskosten	1.174.330	1.415.750	-241.420
concerten buitenland	4.162.937	3.865.565	297.372
	<u>8.130.295</u>	<u>8.110.200</u>	<u>20.095</u> per saldo nadelig

De overschrijding van de uitgaven voor materieel voorbereiding (€ 45.343) wordt per saldo met name veroorzaakt door meer uitgaven voor huur en onderhoud van muziekinstrumenten.

De kosten voor materieel uitvoering waren lager dan begroot (€ 101.200) met name omdat in de begroting voor zaalhuur en podiumuitbouw met een hoger aantal concerten gerekend was.

De specifieke publiciteitskosten zijn € 241.420 lager uitgevallen dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door o.a. het verleggen van de sponsorkosten (begroot op € 234.000) naar de Stichting Donateurs. Ook waren marketingkosten fors lager (€ 72.000). Daarentegen waren er meer uitgaven dan begroot voor de media producties (CD, tv, etc) (€ 76.000).

Als laatste zijn de kosten voor concerten buitenland iets hoger uitgevallen dan begroot, maar ook de opbrengsten uit buitenlandse concerten waren hoger dan begroot. De specificatie is als volgt:

	realisatie 2017 €	begroting 2017 €	verschil €
Baten	4.601.163	3.957.095	644.068
Lasten	3.510.832	3.728.270	-217.438
	<u>1.090.331</u>	<u>228.825</u>	<u>-861.506</u>
Compensatie overschrijding werkafspraken	652.105	137.295	514.810
	<u>438.225</u>	<u>91.530</u>	<u>346.695 per saldo voordelig</u>

Een gedetailleerde analyse van de verschillen tussen de begrote en werkelijke activiteitenlasten is opgenomen op pagina 59.

Financiële baten en lasten

Financiële baten en lasten omvatten rente-opbrengsten van leningen u/g en van de liquiditeiten alsmede bankkosten.

	realisatie 2017	begroting 2017	verschil
Rente	129.530	0	129.530
Bankkosten	-3.991	-36.000	32.009
	<u>125.539</u>	<u>224.000</u>	<u>-98.461</u>

Personele bezetting/Personeelskosten

De lonen, salarissen en sociale lasten worden op de grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de exploitatierekening voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

Het gemiddeld aantal Fte's in 2017 bedroeg 179,0 (2016: 176,3). Hiervan was gemiddeld 162,5 (2016: 158,5) Fte vast personeel en 16,5 (2016: 17,8) Fte tijdelijk personeel.

Er waren geen werknemers werkzaam in het buitenland (2016: nihil).

Vast personeel totaal	realisatie 2017 €	begroting 2017 €	realisatie 2016 €
Lonen en salarissen	10.450.581	10.609.597	9.786.305
Sociale lasten	1.198.284	1.329.180	1.147.255
Pensioenlasten	1.598.355	1.428.620	1.363.112
	<u>13.247.220</u>	<u>13.367.397</u>	<u>12.296.672</u>

dubois+co
REGISTERACCOUNTANTS
Amsterdam, 5 APR. 2018
paraaf voor identificeerdoeleinden:

WNT-verantwoording 2017 Concertgebouworkest

Per 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) inwerking getreden. De WNT is van toepassing het Concertgebouworkest.

Het voor het Concertgebouworkest toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2017 € 181.000.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen, gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

bedragen x € 1

Naam	J.D.J. Raes
Functiegegevens	Algemeen directeur
Aanvangs en einde functievervulling in 2017	1/1 - 31/12
Deeltijdfactor in fte6	1
Gewezen topfunctionaris?	nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	237.210
Beloningen betaalbaar op termijn	24.162
<i>Subtotaal</i>	261.372
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	181.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	n.v.t.
Totaal bezoldiging	261.372
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	De contractuele afspraken dateren van voor inwerkingtreding WNT en het overgangsrecht is van toepassing. De wettelijke afbouw vindt vanaf 2017 plaats.
Gegevens 2016	
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1/1 - 31/12
Deeltijdfactor 2016 in fte	1
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	238.159
Beloningen betaalbaar op termijn	33.512
Totale bezoldiging 2016	271.671

dubois + co
REGISTERACCOUNTANTS
Amsterdam, - 5 APR. 2018
paraaf voor identificatiedoeleinden:

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

bedragen x € 1

Naam	Bestuur/ functie	beloning €	totale bezoldiging €	toepasselijk WNT- maximum	duur dienstverband d (in dagen)	fte
Wiet Pot	voorzitter	0	0	27.150	365	n.v.t.
Paul Schnabel	penningmeester	0	0	18.100	365	n.v.t.
Louise Fresco	lid (t/m 7 dec.)	0	0	16.910	341	n.v.t.
Leonie Bot	lid	0	0	18.100	365	n.v.t.
Bart Claessens	lid	0	0	18.100	365	n.v.t.
Martijn Snoep	lid	0	0	18.100	365	n.v.t.
Frits Campagne	lid	0	0	18.100	365	n.v.t.
Christian van Eggelen	lid	0	0	18.100	365	n.v.t.
Dorothee van Vredenburg	lid	0	0	18.100	365	n.v.t.
Ralph Hamers	lid	0	0	18.100	365	n.v.t.
Caroline Gehrels	lid	0	0	18.100	365	n.v.t.

3a. Bezoldiging niet-topfunctionarissen

bedragen x € 1

Functiegegevens	musicus
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	174.781
Beloningen betaalbaar op termijn	16.888
Totaal bezoldiging	191.669
Individueel toepasselijk drempelbedrag bezoldiging	181.000
Verplichte motivering	In 2017 bij het orkest opgetreden als solist (twee programma's met in totaal 10 solo-optredens, waarvan 5 in het buitenland).
Gegevens 2016	
Functie(s) in 2016	musicus
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband 2016 (in fte)	1
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	118.520
Beloningen betaalbaar op termijn	14.587
Totaal bezoldiging 2016	133.107

dubois + co
REGISTERACCOUNTANTS

Amsterdam, 5 APR. 2018

paraaf voor identificatiedoeleinden:

PRESTATIES JEGENS EN DOOR GELIEERDE RECHTSPERSONEN

a. Stichting Financiering Concertgebouworkest (Stifco)

Per 1 januari 2017 heeft een juridische fusie plaatsgevonden tussen Stichting Financiering Koninklijk Concertgebouworkest en Stichting Donateurs Koninklijk Concertgebouworkest. Als gevolg hiervan is Stichting Financiering Koninklijk Concertgebouworkest opgehouden te bestaan.

b. Stichting Donateurs van het Koninklijk Concertgebouworkest

Aard der activiteiten

De Stichting stelt zich ten doel steun te verlenen aan de Stichting Koninklijk Concertgebouworkest en /of aan de leden van dit orkest.

Prestaties door de Stichting Donateurs

- het tegen vergoeding ter beschikking stellen van haar instrumenten aan de leden van het Koninklijk Concertgebouworkest
- het bijeenbrengen van gelden ten behoeve van het doel van de Stichting

Prestaties jegens de Stichting Donateurs

- administratieve dienstverlening (om niet)
- het verzekeren van de ter beschikking gestelde instrumenten
- het tegen vergoeding ter beschikking stellen van personeel

c. Stichting Remplaçanten van het Koninklijk Concertgebouworkest

Aard der activiteiten

De stichting heeft ten doel het beschikbaar stellen van musici, die op basis van kortdurende contracten bij uitval door ziekte of anderszins vaste musici vervangen. Voor hen geldt een eigen CAO.

Prestaties door de Stichting Remplaçanten

- Het verrichten van alle administratieve handelingen, met name ten behoeve van de salarisadministratie.

Prestaties jegens de Stichting Remplaçanten

- administratieve dienstverlening (om niet)

dubois + co
REGISTERACCOUNTANTS
Amsterdam, **15 APR. 2018**
paraf voor identificatiedoelinden:

d. Vereniging "Het Concertgebouworkest"

Aard der activiteiten

De vereniging stelt zich ten doel de belangenbehartiging van haar leden, die allen werknemer zijn van Stichting Koninklijk Concertgebouworkest.

Prestaties door de Vereniging

Ten minste twee bestuursleden van de Stichting Koninklijk Concertgebouworkest worden benoemd uit een door de Vereniging op te maken bindende opdracht. Het maximum bedraagt een/derde van het totale aantal bestuursleden.

Prestaties jegens de Vereniging

Het Concertgebouworkest verdubbelt de bijdrage van de werknemers aan de Vereniging.

e. Stichting Beheer Vastgoed Koninklijk Concertgebouworkest

Aard der activiteiten

De stichting heeft ten doel het houden, beheren en exploiteren van registergoederen ten behoeve van het Koninklijk Concertgebouworkest.

Prestaties door de Stichting Beheer Vastgoed

- Het vanaf eind 2018 beschikbaar stellen van kantoorruimtes voor de staf en van oefenruimtes en een ensemblezaal voor musici van het Koninklijk Concertgebouworkest.

Prestaties jegens de Stichting Beheer Vastgoed

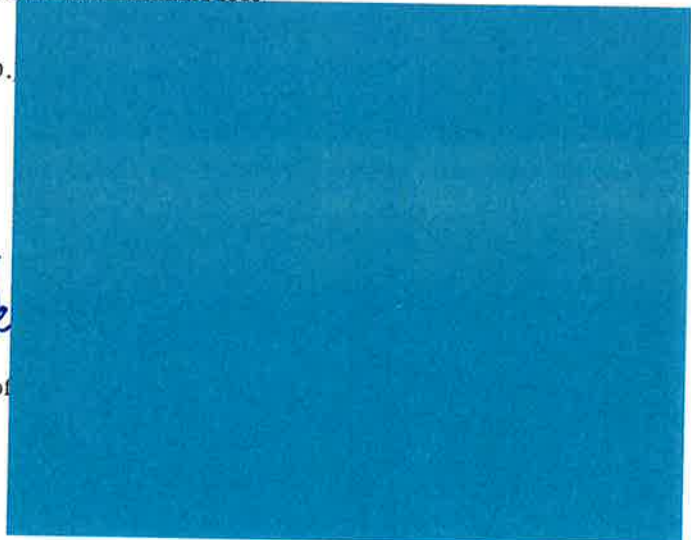
- administratieve dienstverlening (om niet)
- het verstrekken van een lening, zie financiële vaste activa

Amsterdam, 15 maart 2018

J.D.

Prof

dubois + co
REGISTERACCOUNTANTS

Amsterdam, 5 APR. 2018

paraaf voor identificatiedoeleinden:

7. ACTIVITEITEN EN BEREIK

Toelichting op de totstandkoming van de kwantitatieve gegevens.

De rapportage op de aantallen concerten vindt plaats op basis van het bij het Koninklijk Concertgebouworkest aanwezige planningsysteem waarin alle diensten en concerten worden geregistreerd.

De rapportage op de bezoekersaantallen vindt plaats op de volgende wijze:

- Concerten in eigen exploitatie: door middel van de in de kassarapportage (borderel) opgenomen aantallen uitgegeven abonnementen en losse kaarten.
- Concerten niet in eigen exploitatie maar wel in het Concertgebouw: door middel van mondelinge navraag naar het aantal uitgegeven abonnementen en losse kaarten bij de concertorganisator.
- Concerten niet in eigen exploitatie, wel in Nederland maar niet in het Concertgebouw: mondelinge rapportage op basis van schatting van de zaalbezetting door meereizende RCO-staf in combinatie met de bij RCO bekende zaalcapaciteit.
- Concerten niet in eigen exploitatie, buiten Nederland: mondelinge rapportage op basis van schatting van de zaalbezetting door meereizende RCO-staf in combinatie met de bij RCO bekende zaalcapaciteit, teruggebracht naar gestaffelde gemiddelde zaalcapaciteit per continent/land, rekening houdend met bekende uitschieters. (Europa: capaciteit 1800, 2000 of 2500 (uitschieter BBC Proms, capaciteit 5000), Noord-Amerika: capaciteit 2000 of 2500 (uitschieter Carnegie Hall, capaciteit 2800), Japan capaciteit 2000 of 2500)
- Concerten zonder kaartuitgifte (openbare repetities, openluchtconcert) schatting door aanwezige RCO-staf op basis van aantal bezette stoelen binnen de bekende zaalcapaciteit, dan wel mondelinge rapportage door concertorganisator.

PRODUCTIES	Rekening 2017	Activiteitenplan 2017	Rekening 2016
	aantal	aantal	aantal
1 Symfonische programma's met grote bezetting (> 80 musici)	28	35	34
2 Symfonische programma's met middelgrote bezetting (40-80 musici)	17	12	16
3 Symfonische programma's met kleine bezetting (15-40 musici)	4	0	4
4 Symfonische programma's totaal (1+2+3)	49	47	54
5 Programma's ensembles (<15 musici)	0	0	0
6 Begeleide programma's	1	1	1
7 Totaal aantal programma's (4+5+6)	50	48	55

VOORSTELLINGEN	aantal		aantal		aantal	
	concerten	bezoeken	concerten	bezoeken	concerten	bezoeken
8 Reguliere voorstellingen standplaats	91	124.030	80	122.400	101	142.773
9 Reguliere voorstellingen buiten standplaats	3	2.956	2	2.500	5	6.342
10 Reguliere voorstellingen buitenland	30	66.252	35	72.500	29	55.981
11 Reguliere voorstellingen totaal(8+9+10)	124	193.238	117	197.400	135	205.096
12 Schoolgebonden voorstellingen po	0	0	0	0	0	0
13 Schoolgebonden voorstellingen vo	0	0	0	0	0	0
14 Schoolgebonden voorstellingen mbo, ho	0	0	0	0	0	0
15 Schoolgebonden voorstellingen totaal (12+13+14)	0	0	0	0	0	0
16 Totaal voorstellingen en bezoeken (11+15)	124	193.238	117	197.400	135	205.096
17 Aantal begeleidingen	8	12.477	8	12.600	9	14.000
Specificatie van bezoeken totaal:						
18 Gratis bezoeken		20.741		6.000		18.629
19 Betaalde bezoeken		204.974		204.000		216.050
Overige bezoeken:						
20 Bezoeken website totaal		607.138		450.000		547.532
21 Aantal unieke bezoekers website		373.082		250.000		339.865
OVERIGE ACTIVITEITEN	aantal	aantal	aantal	aantal	aantal	aantal
	concerten	bezoeken	concerten	bezoeken	concerten	bezoeken
22 Schoolgebonden activiteiten (po/vo/mbo/ho)	0	0	30	0	0	0
23 Openbare activiteiten	9	20.000	20	0	12	15.583
24 Totaal overige activiteiten (22+23)	9	20.000	50	0	12	15.583

dubois + co
REGISTRARION ACCOUNTANTS

Amsterdam, 5 APR. 2018

paraaf voor identiteitsdoelinden:

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Deze controleverklaring is afgegeven ten behoeve van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de gemeente Amsterdam.

Aan: het bestuur van Stichting Het Koninklijk Concertgebouworkest te Amsterdam.

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van Stichting Het Koninklijk Concertgebouworkest te Amsterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Het Koninklijk Concertgebouworkest op 31 december 2017 en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2017-2020 en het Handboek verantwoording subsidies Kunstenplan 2017-2020/A-Bis;
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2017 in alle van materieel zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking, het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2017-2020, het Handboek verantwoording subsidies Kunstenplan 2017-2020/A-Bis en de bepalingen van en krachtens de WNT.
- is de subsidie besteed voor het doel en de activiteiten waarvoor de subsidie is verleend.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2017;
2. de exploitatierekening over 2017;
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen; en
4. kwantitatieve gegevens.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen, het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2017-2020, het Controleprotocol Subsidies gemeente Amsterdam 2015, het Handboek verantwoording subsidies Kunstenplan 2017-2020/A-Bis en de Regeling Controleprotocol WNT 2017. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Dubois & Co. Registeraccountants is een maatschap van praktijkvennootschappen. Op alle opdrachten die aan ons kantoor worden verstrekt zijn onze algemene voorwaarden van toepassing. Deze voorwaarden, waarvan de tekst is opgenomen op de website www.dubois.nl, bevatten een aansprakelijkheidsbeperking.

Oranje Nassaulaan 1
1075 AH Amsterdam
Postbus 53028
1007 RA Amsterdam

Telefoon 020 571 23 45
E-mail info@dubois.nl
www.dubois.nl
KvK nummer 34374865

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Het Koninklijk Concertgebouworkest zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW, het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2017-2020 en het Handboek verantwoording subsidies Kunstenplan 2017-2020/A-Bis is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW, de Nederlandse Standaard 720 en Controleprotocol Subsidies gemeente Amsterdam 2015. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW, het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2017-2020 en het Handboek verantwoording subsidies Kunstenplan 2017-2020/A-Bis.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW, het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2017-2020, het Handboek verantwoording subsidies Kunstenplan 2017-2020/A-Bis en de bepalingen van en krachtens de WNT. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2017-2020.

In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de organisatie te liquideren of de activiteiten te beëindigen, of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2017-2020, de Regeling Controleprotocol WNT 2017, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de organisatie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om in onze controleverklaring aandacht te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze controleverklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle materieel van belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amsterdam, 5 april 2018

Dubois & Co. Registeraccountants

Origineel getekend door:
J.J.H.G. Stengs RA en K. Ait Boukdir RA

2. BESTEMMING RESULTAAT

Het exploitatieresultaat 2017 bedraagt € 611.296, dit wordt als volgt ten gunste gebracht:

naar bestemmingsfonds OCW	156.899
naar algemene reserve	454.397
totaal	<u>611.296</u>